

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים

בנק ירושלים בע"מ וחברות מוחזקות שלו

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים ליום 30 בספטמבר 2016

**עיצוב: סטודיו 'שחר שושנה' מקבוצת 'סקורפיו 88'
נדפס בדפוס העיר העתיקה, ירושלים.**

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים ליום 30 בספטמבר 2016 תוכן העניינים

9	א. דו"ח הדירקטוריון וההנהלה
74	ב. הצהרה לגבי גילוי
77	ג. תמצית הדוח הכספי הרבעוני
81	ד. חוות דעת רואה החשבון המבקר
163	ה. ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני
181	ו. מילון מונחים
187	ז. אינדקס

חברי דירקטוריון הבנק*

זאב נהרי, רו"ח
יושב ראש הדירקטוריון

זלמן שובל

^(א) **יהודה אורבך, רו"ח**

^{(א) (ג)} **ד"ר רות ארד**

^(א) **שמואל אשל**

משה באואר

^(א) **ליאור בן עמי**

רם הרמלך

^(ב) **אירה סובל, רו"ח**

^(ב) **ד"ר נורית קראוס**

גדעון שובל

(א) דח"צ לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

(ב) דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 בנהל בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999

(ג) תחילת כהונה ביום 10 באפריל, 2016.

* פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר המגנא של רשות ניירות-ערך:
<http://www.magna.isa.gov.il>

חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם*

גיל טופז, עו"ד ורו"ח

מנהל כללי

מיכאל טייר

משנה למנהל הכללי, ראש חטיבת משאבים

מיכאל בן-ישי

סגן מנהל כללי, מנהל סיכונים ראשי, ראש חטיבת סיכונים

שרית וייסטוק, עו"ד

סגן מנהל כללי, היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

אלכסנדר זלצמן, רו"ח

סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי, ראש אגף כספים

דוד לוי

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הקמעונאית^(א)

משה עומר

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה פיננסית

רון שגיא

סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי

כרמל פלורנץ, עו"ד

מזכיר הבנק וחברות בנות

איילת רוסק

מנהלת מחלקת סקטור נדל"ן

הגר פרץ דיין

מנהלת מטה מנכ"ל הבנק, שיווק ואסטרטגיה

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי החשבון המבקרים של הבנק

(א) מר דוד לוי, החל לכהן ביום 1 לנובמבר 2016 כסגן מנהל כללי, חבר הנהלה וראש החטיבה הקמעונאית.

* פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר המגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

דוח הדירקטוריון וההנהלה

בנק ירושלים בע"מ וחברות מוחזקות שלו

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים ליום 30 בספטמבר 2016

15		.1 סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	15
15		1.1 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו	15
15		1.2 מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות	15
18		1.3 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם	18
19		1.4 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית	19
20		1.5 אירועים לאחר תאריך המאזן	20
22		.2 הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	22
22		2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	22
23		2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר	23
27		2.3 ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון, הלימות ההון והמינוף	27
34		2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	34
47		2.5 חברות מוחזקות עיקריות	47
48		.3 סקירת הסיכונים	48
48		3.1 סיכון אשראי	48
61		3.2 סיכון שוק	61
68		3.3 סיכון נזילות ומימון	68
70		3.4 סיכון תפעולי	70
71		3.5 סיכונים אחרים	71
71		3.6 השפעת גורמי הסיכון	71
72		.4 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	72
72		4.1 מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים	72
72		4.2 בקורות ונהלים	72
73		.5 מידע נוסף	73
73		5.1 תרומות ופעילות קהילתית	73

15	טבלת נתונים עיקריים
17	טבלת יחסים פיננסיים ומדדי ביצוע עיקריים
18	טבלת ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק
24	פערי הריבית בין נכסים כספיים והתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים
24	היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים
25	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה
27	התפתחות תיק ניירות ערך
27	התפתחות תיק האשראי
28	הרכב פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
28	יתרת אשראי קימעונאי (שאינו לדיור) ויתרת פקדונות לאנשים פרטיים בעלי חשבון עו"ש פעיל
29	טבלה המציגה יחס הלימות הון, יחס מינוף ותשואה להון בפריסה רבעונית
29	טבלה המציגה תנועה בהון עצמי, הון עצמי רובד 1, הון עצמי רובד 2 והון כולל
30	הלימות הון
32	יחס מינוף
35	פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות
35	פירוט הרווח מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות
36	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית
38	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית
40	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקי
44	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר גופיים מוסדיים
46	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי
49	טבלה המציגה סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים
49	טבלה המציגה תנועה תקופתית בחובות פגומים מאזניים
50	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור
50	פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור
51	סיכון האשראי לפי ענפי משק
54	חשיפה למדינות זרות
57	חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים על בסיס מאוחד
58	התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים
59	פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור
62	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק
63	השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק
64	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
65	מח"מ של נכסים והתחייבויות
66	המגבלות על שיעורי החשיפה בכלל מגזר הצמדה
67	נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד המחירים לצרכן
67	נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע
68	יחס כיסוי נזילות
70	פרטים אודות שיעבוד מזומנים וניירות ערך

דו"ח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2016

להלן הדין וחשבון של בנק ירושלים בע"מ.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 17 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו ליום 30 בספטמבר 2016. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. הנתונים מוצגים בסכומים מדווחים.

פרק 1 - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג - 1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. [לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה פרק בעלי השליטה בבנק בדוח ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רשיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים, אשראי מסחרי אחר ופעילות בשוק ההון.

הנהלת הבנק שוכנת בקרית שדה התעופה (איירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדו"ח הבנק פועל באמצעות 24 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ.

לתיאור מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ראה להלן בפרק תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.

1.2 מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות

רווח והפסד - סעיפים עיקריים (במיליוני ש"ח)

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
79.7	86.6	83.4	84.4	81.6	89.9	87.3	הכנסות ריבית נטו
2.7	(2.4)	(1.0)	1.6	* 32.1	0.3	(1.9)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
40.3	34.6	30.5	36.4	35.8	31.0	32.6	עמלות והכנסות אחרות
122.7	118.8	112.9	122.4	* 149.5	124.1	118.0	סך כל ההכנסות
5.0	8.8	12.2	14.4	12.3	3.1	7.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
91.1	90.1	84.6	100.0	96.2	97.4	95.8	הוצאות תפעוליות ואחרות
8.9	5.8	5.6	1.7	18.6	6.4	5.2	הפרשה למיסים
17.7	14.1	10.5	6.3	22.4	17.2	9.9	רווח נקי
25.9	3.6	15.2	6.0	3.6	17.7	9.3	רווח כולל

* מזה הכנסות ממכירת תיק זמין למכירה ב- 32.8 מיליוני ש"ח.

מאזן - סעיפים עיקריים (במיליוני ש"ח)

ליום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
13,847.9	13,932.1	14,047.5	14,219.5	13,794.8	14,629.9	14,654.9	סך כל המאזן
9,520.5	9,599.8	9,859.6	9,889.3	10,009.9	10,156.9	10,131.2	אשראי לציבור, נטו
3,161.1	2,325.1	2,228.5	2,071.9	2,341.8	2,487.7	2,335.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
829.1*	1,511.3*	1,567.7*	1,779.5	1,099.9	1,574.0	1,754.2	ניירות ערך
11,124.6	10,926.0	11,119.3	11,019.0	10,832.6	11,165.1	11,048.2	פיקדונות הציבור
1,421.3	1,495.6	1,430.6	1,634.8	1,566.7	1,634.1	1,568.6	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
771.8*	770.1*	781.1*	784.0	790.3	808.0	808.7	הון עצמי

* הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפדיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים [ראה ביאור 1.5 לדוחות הכספיים](#).

שינויים עיקריים בתוצאות הכספיות (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				לתשעה חודשים שהסתיימו ביום				
אחוז שינוי	סכום שינוי	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	אחוז שינוי	סכום שינוי	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
4.5%	5.1	112.9	118.0	10.5%	⁽¹⁾ 37.2	354.4	391.6	סך הכל הכנסות
13.2%	11.2	84.6	95.8	8.9%	23.6	265.8	289.4	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
(41.8%)	(5.1)	12.2	7.1	(13.5%)	(3.5)	26.0	22.5	הפרשה להפסדי אשראי
(5.7%)	(0.6)	10.5	9.9	17.0%	7.2	42.3	49.5	רווח נקי
(38.8%)	(5.9)	15.2	9.3	(25.5%)	(11.4)	44.7	33.3	רווח כולל
	⁽²⁾ (0.5%)	5.5%	5.0%		⁽²⁾ 0.9%	7.4%	8.4%	רווח נקי להון ממוצע
	⁽²⁾ 6.3%	75%	81%		⁽²⁾ (1.1%)	75%	74%	יחס יעילות

(1) השינוי נובע בעיקר בגין מימוש אגרות חוב זמינות למכירה לפרטים [ראה ביאור 16.3 לדוחות הכספיים](#).
(2) השינוי הינו בנקודות האחוז.

שינויים עיקריים בנתונים מאזניים ליום 30 בספטמבר 2016 לעומת 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח):

אחוז שינוי	סכום שינוי	31/12/2015	30/09/2016	
2.4%	241.9	9,889.3	10,131.2	אשראי לציבור, נטו
0.3%	29.2	11,019.0	11,048.2	פקדונות הציבור
3.2%	24.7	784.0	808.7	הון עצמי
-	-	9.7%	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1

יחסים פיננסיים ומדדי ביצוע עיקריים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
2.32%	2.51%	2.40%	2.40%	2.39%	2.48%	2.40%	הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן ⁽¹⁾
2.57%	2.50%	2.51%	2.51%	2.57%	2.87%	2.66%	פער הריבית בין נכסים כספיים להתחייבויות ⁽²⁾
0.21%	0.37%	0.50%	0.58%	0.49%	0.12%	0.28%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
0.17%	0.27%	0.37%	0.42%	0.38%	0.09%	0.21%	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי ⁽⁴⁾
3.59%	3.45%	3.25%	3.49%	4.41%	3.44%	3.26%	סך כל ההכנסות לסך המאזן ⁽¹⁾
47%	36%	35%	38%	⁽²⁾ 71%	35%	32%	הכנסות שאינן מריבית להוצאות תפעוליות ואחרות
35%	27%	26%	31%	⁽²⁾ 45%	28%	26%	הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות
2.7%	2.6%	2.4%	2.8%	2.8%	2.7%	2.6%	סך כל ההוצאות התפעוליות ואחרות לסך המאזן ⁽¹⁾
74%	76%	75%	82%	⁽²⁾ 64%	78%	81%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות
33%	29%	35%	21%	⁽³⁾ 45%	27%	34%	שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים
0.5%	0.4%	0.3%	0.2%	0.6%	0.5%	0.3%	רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים ⁽¹⁾
9.7%	7.5%	5.5%	3.2%	11.9%	8.9%	5.0%	רווח נקי להון ממוצע (תשואה להון) ⁽¹⁾
9.5%	7.0%	5.9%	4.6%	3.2%	9.2%	4.7%	רווח נקי כולל להון ממוצע ⁽¹⁾
0.25	0.20	0.15	0.09	0.32	0.24	0.14	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק
69%	69%	70%	70%	73%	69%	69%	אשראי לציבור, נטו למאזן
6%	11%	11%	13%	8%	11%	12%	ניירות ערך לסך המאזן
80%	78%	79%	77%	79%	76%	75%	פיקדונות הציבור לסך המאזן
86%	88%	89%	90%	92%	91%	92%	האשראי לציבור, נטו לסך פיקדונות הציבור
5.6%	5.5%	5.6%	5.5%	5.7%	5.5%	5.5%	הון למאזן
10.0%	9.9%	9.7%	9.7%	9.7%	9.7%	9.7%	הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון
14.3%	14.1%	13.4%	13.4%	13.3%	14.6%	14.0%	ההון הכולל לנכסי סיכון
-	5.2%	5.2%	5.2%	5.4%	5.2%	5.2%	יחס המינוף ⁽⁵⁾
-	751%	457%	403%	309%	390%	493%	יחס כיסוי נזילות (LCR) ⁽⁵⁾

(1) מוצג במונחים שנתיים אפקטיביים

(2) השינוי לעומת רבעונים קודמים נובע בעיקר בגין מימוש אגרות חוב זמינות למכירה לפרטים [ראה ב"אור 16.3 לדוחות הכספיים](#)

(3) [ראה ב"אור 16.1 לדוחות הכספיים](#)

(4) [ראה ב"אור 1.6.5 לדוחות הכספיים](#)

(5) הוראת גילוי זו חלה החל מיום 1 לאפריל 2015, לא נדרש לתת גילוי ומספרי השוואה שנדרשים לראשונה כתוצאה מיישום ההוראה.

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק, ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. כאמור הבנק מנהל סיכונים באופן שמבטיח מניעת התממשותם.

בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם אשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר הסיכונים ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק [ראה עמוד 82 בדוח הדירקטוריון וההנהלה לדוח כספי לשנת 2015](#).
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים המתפתחים והמובילים בבנק, באשר להמלצות ועדת שטרם [ראה להלן בפרק 2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים](#).

ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון רגולטורי	השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות נוספות
סיכון ציות	סיכון הציות הינו הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית לחוקים, תקנות, הוראות הרגולציה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי
סיכון סייבר	אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק
סיכון מקרו-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה

[לפירוט בדבר תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם ראה פרק מידע נוסף על סיכונים אחרים - סיכונים מובילים ומתפתחים בדוח על הסיכונים לשנת 2015](#).

1.4. תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית

לבנק תוכנית אסטרטגית (להלן בדו"ח זה: "התוכנית") אשר במרכזה צמיחה קמעונאית מבוקרת תוך מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות והמשך פיתוח האשראי הצרכני. התוכנית האסטרטגית אושרה בחודש יוני 2016 על ידי דירקטוריון הבנק ומהווה המשך לאסטרטגיה הקודמת, אשר הושקה בשנת 2011.

התוכנית גובשה תוך התייחסות למכלול השינויים בסביבה העסקית והתחרותית בה הבנק פועל. סביבה אשר מושפעת משינויים בהרגלי הצרכן, שינויים טכנולוגיים מואצים, שינויים רגולטורים ורפורמות מבניות מתוכננות. הבנק התאים את התוכנית האסטרטגית לשינויים אלה ורואה בהם אתגר לצד הזדמנות לפיתוח אפשרויות עסקיות חדשות.

בבסיסה של התוכנית האסטרטגית, שמירה על פרופיל סיכון נמוך הבא לידי ביטוי בתמהיל הפעילות העסקית ביחס הלימות הון, יחס נזילות ורמת מינוף מעל למינימום הרגולטורי הנדרש לצד גיוון הלקוחות ומקורות ההכנסה המימוניים והתפעוליים.

התוכנית מאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון ונועדה להביא לשמירה על יציבותו וחוסנו של הבנק, השגת רווחיות נאותה וצמיחה מדודה, וכל זאת תוך השאת ערך לבעלי העניין.

להלן עיקרי יעדי הבנק כפי שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית:

- השאת ערך לבעלי המניות, תוך שמירה על יציבות וחוסן הבנק, השגת רווחיות נאותה, צמיחה מדודה ומדיניות חלוקת דיבידנד של כ- 30% מהרווח הנקי.
- מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות, תוך המשך פיתוח האשראי הצרכני, יחד עם חדשנות מוצרית- שרותית.
- שמירה על פרופיל סיכון נמוך - הלימות הון, נזילות ורמת מינוף מעל למינימום הרגולטורי הנדרש
- התייעלות תפעולית.
- טיפוח ההון האנושי, מנהלים ועובדים.

לצורך הגשמת יעדי התוכנית כאמור לעיל פועל הבנק במספר קווי פעולה שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית:

- הרחבת פעילותו של הבנק בתחום האשראי לדיור, אשר עומד בליבת העסקים של הבנק. הבנק רואה באשראי לדיור את מנוע הצמיחה העיקרי שלו ובהתאם לכך, ימשיך להשקיע מאמצים בפיתוח ובהרחבת הפעילות.
- בתחום האשראי הצרכני, ממשיך הבנק את המהלך אשר החל בשנת 2010, למתן אשראי צרכני ללקוחות הבנק וללקוחות חדשים. מהלך זה מביא בהדרגה לפיזור תיק האשראי של הבנק אשר מרוכז במשכנתאות. הדירקטוריון וההנהלה ממשיכים לעקוב אחר סיכון האשראי הנובע מפעילות זו ובכלל זה פועלים לשיפור מודלי החיתום וביצוע תהליך מתמשך של הפקת לקחים.
- הרחבת הפעילות והעמקת ההתמחות של הבנק בתחומי ניירות ערך, תוך מינוף היכולות המקצועיות. הבנק ימשיך להציע שירותים באיכות גבוהה והצעת ערך פיננסית טובה ומשמעותית ללקוחות קמעונאים קטנים ויפעל להרחבת בסיס הלקוחות שלו.
- הבנק מעמיד אשראי למימון פרויקטי ונדל"ן למגורים במסגרת ליווי סגור, בדגש על פוטנציאל צמיחה וללא עליה ברמת הסיכון הקיימת. לצורך כך, פועל הבנק ליצירת שיתופי פעולה בין הבנק לבין חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים לשם מתן אשראי לליווי פרויקטים (מודל האופרטור) והנפקת בטוחות לפי חוק מכר (דירות) וערבויות אחרות. שיתופי פעולה אלו מאפשרים לבנק להגדיל את התשואה להון הנובעת מפעילות זו, תוך הקטנת הסיכון, ולהשתמש במומחיות שנצברה לניהול פרויקטים בהיקפים גדולים.
- הבנק מוודא כי הוא עומד בפרופיל הסיכון שקבע לעצמו, תוך מעקב וניהול מוקפד של יחס הלימות ההון, יחס הנזילות ובחינה שוטפת של תמהיל תיק האשראי ואיכותו.
- הבנק פועל לשיפור יחס היעילות התפעולי, תוך קיום בסיס עלויות צר ומיטבי כחלק מהתרבות הארגונית של הבנק.

- הבנק ממשיך להשקיע ביכולות המחשוב שלו, לצד שימוש באמצעים טכנולוגיים בכדי לאפשר תקשורת רב ערוצית עם הלקוח, תוך דגש על חווית הלקוח.
 - הבנק פועל להרחבת ערוצי המכירה הדיגיטלים, תוך גישה לקהלים שאינם בסביבת הלקוחות הנוכחית שלו. הבנק ימשיך לפעול להקטנת התלות בפעילות הסניפים הפיזיים באמצעות שכלול היכולות לשיווק פתרונות בנקאים באופן דיגיטלי מלא ללא הגעה לסניף. בהתאם לכך במחצית הראשונה של 2016 השיק הבנק מודול לפתיחת חשבון למתן אשראי ופיקדון באמצעות המובייל.
 - הצמיחה המדודה תתבסס על גיוס לקוחות למוצרים פיננסיים ללא קשר למיקום בו מנוהל חשבון העו"ש העיקרי של הלקוח. תפיסה זו עומדת בהלימה להמלצות וועדת שטרומ, אשר בלבן רפורמה שנועדה לעודד ולהקל על הצרכן לרכוש מוצרים מגוונים שאינם מנוהלים בבנק בו הלקוח מנהל את העו"ש העיקרי.
 - הבנק יפעל להרחבת בסיס ההכנסות מעמלות וזאת על ידי מיזמים תפעוליים להרחבת השרותים הבנקאיים.
 - הבנק הוא בעובדיו שותפים לדרך ומשיך לחתור להשגת יעדיו באמצעות פתיחות ושיתוף פעולה עם עובדי ומנהלי הבנק.
- תהליך תכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופה פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש של התאגיד.
- דירקטוריון הבנק עוקב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית, ומוודא התאמתה להתפתחות הרגולטוריות והמשקיות.
- תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

1.5. אירועים לאחר תאריך המאזן

1. מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2019-2017

ביום 27 לאוקטובר 2016, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק לשנים 2019-2017 (להלן: "מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה"), בהתאם לסעיף 267 א'-ו-267ב לחוק החברות, תשנ"ט-1999, להוראות ניהול בנקאי תקין A301 ולהוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסיים").

[לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה ראו ביאור 17.1.](#)

מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק והיא תובא לאישורה ביום 21 בדצמבר, 2016, על פי זימון לאסיפה כללית שפורסם בדוח מידי מיום 13 בנובמבר, 2016 ([לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה ראו דוח מידי לזימון האסיפה הכללית מיום 13 בנובמבר, 2016 \(אסמכתא מספר: 2016-01-077067\)](#)).

יצוין, כי עד לתום שנת 2016 תחול מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה לשנים 2016-2014 (בכפוף להוראת מעבר כמפורט במדיניות התגמול החדשה). [לפרטים בדבר מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה לשנים 2014-2016, ראו ביאור 23 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015.](#)

2. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2017-2019
- ביום 27 לאוקטובר 2016, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2017-2019, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין A301.
- [לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2017-2019, ראו ביאור 17.2.](#)
- יצוין, כי עד לתום שנת 2016 תחול מדיניות התגמול הקיימת לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2014-2016, [לפרטים בדבר מדיניות התגמול הקיימת הנ"ל, ראו ביאור 23 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015.](#)
3. תיקון תנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק, מר גיל טופז
- ביום 27 לאוקטובר 2016, לאחר אישור ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק תיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק, מר גיל טופז (להלן: "התיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק"). בהתאמה להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים ולמדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה.
- בהתאם להחלטה דלעיל, התיקון המתייחס לתקרת המענק השנתי המשתנה יכנס לתוקף החל מה- 12 לאוקטובר 2016 בכפוף להוראות המעבר הקבועות במדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה, ואילו לגבי אותם תנאים אשר תוקנו בהתאמה למדיניות התגמול החדשה, אלו יכנסו לתוקף החל מיום 1 לינואר 2017. יובהר כי עד לכניסתו לתוקף של תיקון תנאי כהונתו והעסקתו של המנכ"ל ימשיכו לחול תנאי הכהונה והעסקה הקודמים.
- התיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק כפוף לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק והוא יובא לאישורה, ביום 21 בדצמבר, 2016, על פי זימון לאסיפה כללית שפורסם בדוח מידי מיום 13 בנובמבר, 2016 (לפרטים בדבר התיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק ראו בדוח מידי לזימון האסיפה הכללית מיום 13 בנובמבר, 2016, מס' אסמכתא: 01-077067-2016).
- [לפרטים בדבר התיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק ראו ביאור 17.3.](#)
4. ביום 14 בנובמבר 2016, פרסמה חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (חברת בת בבעלות מלאה של הבנק) תשקיף מדף חדש על בסיס דוחותיה הכספיים ליום 30 ביוני 2016, על פיו החברה רשאית להנפיק בעתיד ניירות ערך שונים בהיקף ובתנאים אשר יקבעו על פי דוחות הצעות מדף, אם וככל שיפורסמו על ידי החברה בעתיד ("תשקיף המדף").

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות בסביבה הכלכלית

המשק הישראלי צמח במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-3.2%, לעומת צמיחה של 2.0% במחצית הקודמת וצמיחה של 2.7% במחצית הראשונה אשתקד. על פי נתוני הלמ"ס, שיעור האבטלה בישראל בסוף הרבעון השלישי של שנת 2016 עמד על 4.9%, לעומת שיעור של 4.8% ברבעון השני של 2016.

מדד המחירים לצרכן (מדד בגין) בשנים עשר החודשים האחרונים ירד בשיעור של 0.4%, ומתחילת שנת 2016 נותר המדד ללא שינוי. שער השקל מול הדולר התחזק מתחילת השנה בשיעור של כ-3.7%, ומול האירו ב-1.0%.

בחודש מרץ 2015 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.15%, לשיעור של 0.1% ולפי תחזית בנק ישראל היא צפויה להישאר ברמה זו עד סוף שנת 2016.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, מדד ת"א 25 רשם ירידה של כ-5.6%, מדד ת"א 100 רשם ירידה של כ-4.1% ואילו מדד איגרות החוב הממשלתיות רשם עליה של כ-2.3%. המחזור היומי הממוצע במניות ובתעודות סל הסתכם ב-1.2 מיליארד שקלים, ירידה של כ-12.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו הנפקות והקצאות של מניות על ידי חברות ישראליות בארץ ובח"ל כ-28.0 מיליארד שקלים, עלייה של כ-478.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מתחילת השנה מדד מחירי הדירות רשם עליה של 4.5%. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 נמכרו כ-22,700 דירות חדשות, ירידה של כ-8.3% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד חלה ירידה במחוז הצפון בשיעור של כ-25%, במחוז חיפה כ-17%, במחוז תל אביב כ-13% ובמחוז ירושלים כ-10%. לעומת זאת נרשמה עליה של כ-19% במחוז הדרום.

על פי נתוני הכונס הרשמי, במהלך שנת 2015 ניתנו 14,756 צווי כינוס, עלייה של 12% לעומת שנת 2014, ועלייה של 31% לעומת שנת 2013. בראייה רב-שנתית מדובר בגידול נמשך במספר צווי הכינוס, המבטא עלייה של 43% בפרק זמן של שלוש שנים, ועלייה בשיעור של 137% בפרק זמן של חמש שנים.

לאור נתונים אלה נערך הבנק הן מבחינת המודלים והן מבחינת התהליכים לחיתום האשראי במטרה לשמור על פרופיל הסיכון שהוגדר על ידי הדירקטוריון.

במהלך הרבעון הראשון של 2016 הודיע בנק ישראל על מתן הקלות רגולטוריות לגבי הלוואות לדיור לזכאים במרכזי "מחיר למשתכן". על פי התיקון, בהלוואות לדיור הניתנות לרכישת דירות אלו, תאגיד בנקאי רשאי לחשב את יחס המימון של ההלוואה בהתבסס על הערכת שמאי במקום על מחיר הרכישה בפועל. כלומר התיקון מאפשר מתן משכנתאות לדירות אלו ביחס מימון של עד 75% מהמחיר בהערכת שמאי, דהיינו, למעלה מ-75% מהמחיר בפועל. עם זאת, טרם ניכרת השפעת המהלך על מחירי הדירות.

בחודש ספטמבר 2016 הוגשו המסקנות הסופיות של וועדת שטרומ, הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים. הוועדה הוקמה על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל לשם בחינת דרכים להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים בישראל.

המלצות שפורסמו במסגרת דו"ח הוועדה התייחסו בין היתר לנושאים הבאים:

- הפרדת השליטה של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי
- יצירת תשתית רגולטורית שתאפשר ותתמוך בהקמה של בנקים חדשים
- הנהגת ביטוח פיקדונות כחלק מהסרת חסמי התחרות
- מתן אפשרות לבנקים שאינם גדולים לרכוש שירותי מחשוב משותפים מגוף אחד

- תמרוץ הגופים המוסדיים להקצות אשראי למגזר הקמעונאי בכך שלא ייחשבו כהלוואות מדורגות ובכך להקל את דרישות הלימות ההון לנוסטרו ונכסי העמיתים בגופים המוסדיים.
 - השלמת האסדרה על חברות מימון חוץ בנקאיות לרבות חברות הפועלות בפלטפורמות P2P
 - שינוי חקיקה בתחום השעבודים בדגש על עדכון תקופתי של סכום חוב הלקוח המבטוח בשיעבוד
- ביום 2 באוגוסט 2016 פורסמה הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ו - 2016 אשר באה לעגן בחקיקה את המלצות הועדה.

במקביל לכך, פרסם הפיקוח על הבנקים מדיניות חדשה להסרת חסמי כניסה לבנקאות תוך הגדרת מתווה להקמת בנק חדש בישראל. מדיניות זו יחד עם המלצות ועדת שטרומ מצטרפים לחוק נתוני אשראי, שאושר בכנסת בחודש אפריל 2016. חוק נתוני אשראי קובע כי יוקם מאגר נתוני אשראי מרכזי, תחת אחריותו של בנק ישראל, אשר יכיל נתונים על משקי בית ועסקים קטנים. מאגר זה יסייע להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ירחיב את הנגישות לאשראי ויאפשר הרחבת המידע העומד לרשות נתוני האשראי בבואם להעריך את רמת סיכון האשראי של הלקוח.

הבנק רואה בחיוב צעדים המקדמים תחרות במערכת הבנקאית בישראל. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה של צעדים אלה על פעילות הבנק.

ביום 12 בינואר 2016, פרסם המפקח על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים, בנושא התייעלות התפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. במכתב זה הביעה המפקח עמדת כי רמת היעילות בבנקים נמוכה בהשוואה למערכות בנקאיות במדינות מתקדמות אחרות, ולפיכך היא רואה בהליכי התייעלות יעד חשוב להבטחת יציבות הבנקים. לאור האמור לעיל, נדרש כי דירקטוריון הבנק יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות, כולל יעדי ביניים מוגדרים, אשר תשקף מחויבות ארוכת טווח להתייעלות המתאימה לסביבה הכלכלית הנוכחית. בכוונת הפיקוח להגדיר מתכונת דיווח תקופתית לפיקוח, וכן לאשר הקלות בנושא הלימות הון לבנקים אשר יעמדו בתנאים המפורטים במכתב, ובלבד שיאשרו תכנית התייעלות עד ה-31 בדצמבר 2016.

הבנק נערך ליישם את הוראות מכתב המפקח.

2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-49.5 מיליוני ש"ח, לעומת 42.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול של כ-17%, עיקר הגידול בסך 21.0 מיליוני ש"ח (לאחר השפעת המס) נובע ממימוש אג"ח זמינות למכירה כמפורט בביאור 16.3 לדוחות הכספיים וכן מגידול בהכנסות ריבית נטו אשר קוזזו מגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות ומגידול בהוצאות מיסים בסך 4.6 מיליוני ש"ח כתוצאה מקיטון ביתרת המיסים הנדחים עקב שינוי בשיעור המס כמפורט בביאור 16.1 לדוחות הכספיים.

ברבעון השלישי של 2016 הסתכם הרווח הנקי ב-9.9 מיליוני ש"ח, לעומת 10.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד קיטון של כ-6%.

תשואת הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של 2016 על ההון העצמי הממוצע הייתה 8.4% לעומת 7.6% בתקופה מקבילה אשתקד.

ברבעון השלישי של 2016 תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 5.0% לעומת 5.5% ברבעון המקביל אשתקד.

התשואה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הושפעה גם מאירועים חד פעמיים ובמיוחד מהרווח הנקי (נטו ממס) בסך 21.0 מיליוני ש"ח ממימוש אג"ח זמינות למכירה כמפורט בביאור 16.3 לדוחות הכספיים, ומנגד מהוצאות מיסים בסך 4.6 מיליוני ש"ח כתוצאה מקיטון ביתרת המיסים הנדחים עקב שינוי בשיעור המס כמפורט בביאור 16.1 לדוחות הכספיים.

הכנסות והוצאות ריבית

הכנסות ריבית, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב- 258.8 מיליוני ש"ח, לעומת 249.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ- 3.6%.

ברבעון השלישי של 2016 הסתכמו הכנסות ריבית, נטו ב- 87.3 מיליוני ש"ח, לעומת 83.4 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד גידול של כ- 4.7%.

הגידול מול התקופות הקודמות נובע בעיקר מהמשך שיפור במרווחים, ומגידול ביתרת האשראי הצרכני והמשכנתאות.

ההתפתחויות בשיעורי הכנסות והוצאות

להלן פערי הריבית בין נכסים כספיים להתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים:

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
2.72%	3.03%	2.72%	3.03%	לא צמוד
2.35%	2.33%	2.38%	2.33%	צמוד למדד ⁽¹⁾
2.14%	1.76%	2.29%	1.92%	מט"ח וצמוד מט"ח ⁽²⁾
2.52%	2.65%	2.51%	2.66%	סך הכל פער הריבית

להלן היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים:

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2015 בספטמבר			2016 בספטמבר			
תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	ב- %	תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	ב- %	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
51.8	62%	60%	58.6	67%	60%	לא צמוד
20.6	25%	28%	20.7	24%	28%	צמוד למדד ⁽¹⁾
11.0	13%	12%	8.0	9%	12%	צמוד מט"ח ⁽²⁾
83.4	100%	100%	87.3	100%	100%	סך הכל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2015 בספטמבר			2016 בספטמבר			
תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	ב- %	תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	ב- %	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
159.8	64%	60%	174.4	67%	60%	לא צמוד
61.6	25%	28%	60.4	23%	28%	צמוד למדד ⁽¹⁾
28.3	11%	11%	24.0	9%	12%	צמוד מט"ח ⁽²⁾
249.7	100%	100%	258.8	100%	100%	סה"כ

(1) הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה ואינן כוללות השפעת מכשירים נגזרים.
 (2) הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים.

[לפירוט נרחב ראה נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח שינויים בהכנסות והוצאות ריבית, חלק ג' בדוח ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח זה.](#)

הוצאות בגין הפסדי אשראי

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו בכ-22.5 מיליוני ש"ח, לעומת כ-26.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-13% ברבעון השלישי של 2016 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי ב-7.1 מיליוני ש"ח, לעומת 12.2 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון מול תקופות קודמות נובע בעיקרו מירידה בהפרשה המחושבת לפי עומק פיגור בגין האשראי לדיור בשל גביית חובות בעייתיים. לפרטים נוספים [ראה ביאורים 6 ו-13 לדוח הכספי](#).

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה, בפריסה רבעונית ובמונחים שנתיים אפקטיביים:

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
0.21%	0.37%	0.50%	0.58%	0.49%	0.12%	0.28%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו
0.01%	0.14%	0.13%	0.08%	0.33%	(0.18%)	0.05%	מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור, נטו
0.17%	0.27%	0.37%	0.42%	0.38%	0.09%	0.21%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי

לפירוט נרחב [ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים בפרק 3.1 לדוח זה ובביאורים 6 ו-13 לדוח הכספי](#).

הכנסות שאינן מריבית

הכנסות שאינן מריבית בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב-132.8 מיליוני ש"ח לעומת 104.7 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד גידול של כ-27% כמפורט להלן: הכנסות מימון שאינן מריבית בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב-30.5 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאה בסך 0.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה. העמלות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב-91.5 מיליוני ש"ח, לעומת 96.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-5%, קיטון זה נובע בעיקרו בשל הכנסות מניירות ערך בעלות אופי חד פעמי בסך של 4.3 מיליוני ש"ח אשר נכללו בהכנסות מעמלות בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות אחרות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב-10.8 מיליוני ש"ח לעומת 9.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות שאינן מריבית ברבעון השלישי של 2016 הסתכמו ב-30.7 מיליוני ש"ח לעומת 29.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד גידול של כ-4% הנובע בעיקרו מגידול של כ-6% בהכנסות מעמלות.

הוצאות

ההוצאות התפעוליות והאחרות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב-289.4 מיליוני ש"ח, לעומת 265.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ-9%. ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון השלישי של 2016 הסתכמו ב-95.8 מיליוני ש"ח, לעומת 84.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ-13%.

עיקר הגידול נובע מגידול בהוצאות השכר כמפורט להלן וכן מגידול בהוצאות פחת ובהוצאות המחשוב על רקע גידול בהשקעה במערכות המחשוב של הבנק בשנים האחרונות.

הוצאות השכר בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמו ב- 131.3 מיליוני ש"ח לעומת 122.3 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ- 7%.

הוצאות השכר ברבעון השלישי של 2016 הסתכמו ב- 42.8 מיליוני ש"ח לעומת 36.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ- 16%.

הגידול מול תקופות קודמות נובע בין היתר מהתאמה תקופתית להתחייבות בגין התגמול המשתנה.

הפרשה למיסים

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמה בסך של 30.2 מיליון ש"ח לעומת 20.3 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הינו 37.8% לעומת 32.4% בתקופה מקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 35.9%.

הגידול בשיעור המס נובע בעיקר מגידול בהוצאות מיסים נדחים בסך 4.6 מיליוני ש"ח כתוצאה משינוי בשיעור המס כמפורט בביאור 16.1.

כמו כן, שיעור המס גבוה משיעור המס הסטטוטורי בשל הגידול בהוצאות המיסים הנדחים כאמור לעיל.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות ברבעון השלישי של 2016 הסתכמה בסך של 5.2 מיליון ש"ח לעומת 5.6 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הינו 34.0% לעומת 34.8% בתקופה מקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 35.9%.

שיעור המס נמוך משיעור המס הסטטוטורי בעיקר כתוצאה מהכנסות פטורות ומהכנסות בשיעור מס מופחת.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר (לאחר השפעת המס) בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם בהפסד כולל אחר בסך של כ-16.2 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל אחר בסך של כ-2.4 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע בשל רווח ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה בתקופת הדוח, [לפרטים ראה ביאור 16.3 לדוחות הכספיים](#).

[לפרטים נוספים אודות הרווח הכולל האחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים](#).

[לפרטים אודות קרן הונית שלילית בחלוקה לטווחים של משך הזמן ושיעור הירידה ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים](#).

2.3. ההתפתחויות של הנכסים, ההתייבויות, ההון, הלימות ההון והמינוף

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתייבויות

סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכם ב-14,655 מיליוני ש"ח, לעומת 14,220 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015, גידול של כ-3.1%, עיקר השינוי נובע מגידול באשראי לציבור וביתרות המזומנים והפיקדונות בבנקים כמפורט להלן.

נכסים נזילים

יתרת הנכסים הנזילים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) בניכוי יתרת ניירות ערך שהושאלו לתיק הנוסטרו של הבנק ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכמה ב-3,480 מיליוני ש"ח, לעומת 3,592 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015 קיטון של כ-3.1%. יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכמה ב-2,336 מיליוני ש"ח, לעומת 2,072 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015 גידול של כ-12.7%.

להלן התפתחות תיק ניירות הערך (במיליוני ש"ח):

שינוי יתרות ב-%	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016	שערך ⁽²⁾	תנועות שוטפות ⁽¹⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	
(29%)	860.5	(1.0)	(349.9)	1,211.4	ניירות ערך זמינים למכירה
57%	893.7	11.9	313.6	568.1	ניירות ערך למסחר
(1.4%)	1,754.2	10.9	(36.3)	1,779.5	סה"כ תיק ניירות ערך*
236%	(610.4)			(259.1)	*מזה ניירות ערך שהושאלו

(1) כולל קניות, מכירות, ותקבולי ריבית
(2) כולל צבירת ריבית, הפרשי שער והתאמות לשווי הוגן

אשראי לציבור

יתרת האשראי לציבור נטו, הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016, ב-10,131 מיליוני ש"ח, לעומת 9,889 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015. גידול בשיעור של 2.4%.

להלן התפתחות תיק האשראי (במיליוני ש"ח):

שינוי יתרות-%	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016	פירעונות בתקופה ⁽²⁾	ביצועים בתקופה ⁽¹⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	
2%	7,078	900	1,014	6,964	אשראי לדיור
22%	1,048	358	548	858	אשראי צרכני
4%	8,126	1,258	1,562	7,822	סך הכל אשראי לדיור וצרכני
(13%)	977	902	751	1,128	אשראי עסקי למעט נכסים מסחריים
(3%)	470	112	96	486	אשראי לרכישת נכסים מסחריים
23%	558	121	226	453	אחר
2%	10,131	2,393	2,635	9,889	סך הכל אשראי לציבור נטו
2%	10,235			10,001	סך הכל אשראי לציבור לפני הפרשה להפסדי אשראי

(1) כולל מחזורים
(2) כולל צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער.

לפירוט נוסף ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים בפרק 3.1 לדוח זה וכן [בדוח על הסיכונים המוצג באתר האינטרנט של הבנק](#).

פיקדונות הציבור

להלן הרכב פקדונות הציבור לפי מגזר הצמדה (במיליוני ש"ח):

השינוי באחוזים	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
6.9%	6,884	7,360	פיקדונות שקליים וחשבונות עו"ש
(13.0%)	2,324	2,021	תכניות חסכון ופיקדונות צמודים למדד
(7.9%)	1,811	1,667	פיקדונות במט"ח וצמודי מט"ח
0.3%	11,019	11,048	סה"כ פיקדונות הציבור

[לפרטים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה ביאור 7 לתמצית הדוחות הכספיים.](#)

להלן יתרת אשראי קימעונאי (שאינו לדיר) ויתרת פקדונות לאנשים פרטיים אשר יש להם חשבון עו"ש פעיל בבנק (במיליוני ש"ח):

	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016
אשראי קמעונאי	355.5	370.3	320.1
פיקדונות לאנשים פרטיים	2,458.0	2,295.9	2,653.2

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על כ-15 אלפי לקוחות בדומה למספר הלקוחות בסוף שנת 2015. שווי תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה ליום 30 בספטמבר 2016, עומד על כ-10.3 מיליארדי ש"ח לעומת כ-12.6 מיליארדי ש"ח בסוף שנת 2015. הקיטון בשווי התיק נובע בעיקרו מהעברת תיק של לקוח מוסדי, יצוין כי אין להעברת התיק השפעה מהותית על הכנסות הבנק.

ניירות ערך שהושאלו

יתרת ניירות ערך שהושאלו הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2016, בכ-893 מיליוני ש"ח (מזה כ-610 מיליוני ש"ח עבור תיק הנוסטרו), לעומת כ-387 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015 (מזה כ-259 מיליוני ש"ח עבור תיק הנוסטרו). הגידול נובע מפעילות מול תיק הנוסטרו ומול לקוחות.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

יתרת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016, ב-1,569 מיליוני ש"ח (מזה - יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 463 מיליוני ש"ח) לעומת 1,635 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015 (מזה - יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 406 מיליוני ש"ח).

השינוי ביתרה נובע מפדיון של אגרות חוב על פי תנאי הפירעון המקורי שלהן ומנגד הנפקה של הבנק באמצעות חברת בת של כתבי התחייבות נדחים מסוג COCO בסך 128.4 מיליוני ש"ח, כמפורט להלן בפרק הון והלימות הון (הון רובד 2).

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016 ב-142 מיליוני ש"ח (מזה כ-139 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות) לעומת 195 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015. (מזה כ-191 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016 ב-155 מיליוני ש"ח (מזה כ-139 מיליוני ש"ח הינם עבור לקוחות) לעומת 195 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015. (מזה כ-191 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

הון והלימות הון

להלן טבלה המציגה יחס הלימות הון, יחס מינוף ותשואה להון בפריסה רבעונית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
5.6%	5.5%	5.6%	5.5%	5.7%	5.5%	5.5%	הון למאזן
10.0%	9.9%	9.7%	9.7%	9.7%	9.7%	9.7%	הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון
14.3%	14.1%	13.4%	13.4%	13.3%	14.6%	14.0%	ההון הכולל לנכסי סיכון
(1)	5.2%	5.2%	5.2%	5.4%	5.2%	5.2%	יחס המינוף ⁽¹⁾
9.7%	7.5%	5.5%	3.2%	11.9%	8.9%	5.0%	תשואה להון (רווח נקי להון ממוצע)

(1) הוראת גילוי זו חלה החל מיום 1.4.2015, לא נדרש לתת גילוי למספרי ההשוואה שנדרשים לראשונה כתוצאה מיישום ההוראה

להלן טבלה המציגה תנועה בהון עצמי, הון עצמי רובד 1, הון עצמי רובד 2 והון כולל

הון כולל	הון רובד 2	הון עצמי רובד 1	הון עצמי	
1,070.7	292.1	778.6	784.0	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
49.5	-	49.5	49.5	רווח נקי לתקופה ⁽¹⁾
(8.6)	-	(8.6)	(8.6)	דיבידנד
(16.2)	-	(16.2)	(16.2)	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס ⁽²⁾
(64.3)	(64.3)	-	-	קיטון ביתרת כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון רובד 2
128.4	128.4	-	-	הנפקת כתבי התחייבות נדחים מסוג COCO
(1.9)	(1.9)	-	-	קיטון בהפרשה קבוצתית המוכרת כהון רובד 2
(2.7)	-	(2.7)	-	אחר
1,154.9	354.3	800.6	808.7	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(1) ראה לעיל פירוט רווח ורוחיות בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

(2) נובע בעיקר ממכירת תיק זמין למכירה לפרוט נוסף ראה התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
(במיליוני ש"ח)		
778.6	776.1 ⁽¹⁾	800.6
-	-	-
292.1	293.0	354.3
1,070.7	1,069.1⁽¹⁾	1,154.9

א. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
הון רובד 2, לאחר ניכויים

סך הכל הון כולל

ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

7,201.1	7,234.8	7,441.5	סיכון אשראי
72.0	34.8	46.8	סיכונים שוק
740.7	722.2	743.8	סיכון תפעולי
8,013.8	7,991.8	8,232.1	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון

9.7	9.7 ⁽¹⁾	9.7	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.4	13.4 ⁽¹⁾	14.0	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.3	9.2	9.7	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
12.8	12.7	13.2	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

(1) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, [לפרטים ראה ביאור 1.5 לדוחות הכספיים](#)
לפירוט נוסף ראה ביאור 9, הלימות הון נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים.

יחס ההון לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 30 בספטמבר 2016 עומד על 9.7% בדומה לסוף שנת 2015. ביום 30 במאי, 2013 פרסם בנק ישראל הוראות נוהל בנקאי תקין מעודכנות המאמצות את המלצות באזל II ובאזל III החל מיום 1 בינואר 2014 במערכת הבנקאית בישראל (הוראות ניהול בנקאי תקין 201 - 211). בהוראות הנוהל הבנקאי נקבע כי על התאגידים הבנקאיים וחברות האשראי: לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 9% החל מיום 1 בינואר 2015, ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 10% החל מיום 1 בינואר 2017. לעמוד ביחס הון כולל מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 12.5% החל מיום 1 בינואר 2015 ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017. ביום 28 בספטמבר 2014, פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, בהתאם להנחיות המערכת הבנקאית נדרשת להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. מועד התחילה לעמידה ביעד ההון המזערי הנדרש הינו 1 בינואר 2017. על הבנקים להגדיל את יעד ההון המזערי בשיעורים רבעוניים של 0.125% מיתרת הלוואות לדיור החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

כתוצאה מיישום ההוראה בהסתמך על נתוני המאזן הנוכחי צפוי הבנק להוסיף, באופן הדרגתי, את הדרישה להון נוסף סך של כ-9 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.1% תוספת ליעד ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים כל רבעון עד לתאריך היעד. על פי האמור, יסתכם בחישוב מצטבר, ליום 1 בינואר 2017 סך של כ-70 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.9% תוספת לדרישת ההון המזערי.

יצוין כי כל שינוי ביתרת תיק ההלוואות לדיור ישנה את תוספת ההון הנדרש.

בהתאם להנחיות המפקח המצויינות לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי הנדרש מהבנק ליום 30 בספטמבר 2016 הינו 9.7%.

קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר, יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. בהמשך לאמור לעיל ובמסגרת דיוני, הנחה הדירקטוריון את ההנהלה להכין תכנית יחסי הלימות הון ארוכי טווח הבנויים על מתווה בו יחס הון רובד 1 יגיע לשיעור של 11% בסוף שנת 2017, בהנחה שבנק ישראל יאפשר גיוס מכשירי הון רובד 1.

לאחרונה הודיע בנק ישראל כי בשלב זה אין בכוונתו לאשר גיוס מכשירי הון רובד 1 דוגמת AT1.

יחד עם זאת הודיע בנק ישראל לבנק כי לא תהיה לו התנגדות לדחיית מועד העמידה ביעד שנקבע לסוף שנת 2019.

הון רובד 2

יתרת כתבי התחייבויות נדחים שהונפקו לציבור ופיקדונות נדחים שגויסו ממשקי בית ומלקוחות מוסדיים, הנכללת בהון רובד 2 לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב-30 בספטמבר 2016, ב-265 מיליוני ש"ח, לעומת 201 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015.

ביום 9 ביוני, 2016 הנפיקה ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברת בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק (להלן: "חברת הבת"), 128.4 מיליוני ש"ח כתבי התחייבות נדחים מותנים, סדרה 11 מסוג COCO (Contingent Convertibles) הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן. כתבי ההתחייבות הונפקו באמצעות דוח הצעת מדף מיום 7 ביוני, 2016 והודעה משלימה מיום 9 ביוני, 2016.

כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 7 ביוני, 2026 עם אופציה אשר הינה בידי חברת הבת, לפירעון מוקדם לא לפני 7 ביוני, 2021 ולא לאחר 7 ביולי, 2021, צמודים למדד אפריל 2016, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.2% לשנה, עד למועד הפירעון המוקדם. במועד זה, וככל שהחברה לא תממש את זכותה לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (התשואה השנתית הממוצעת של אג"ח ממשלתית שהתקופה הנותרת לפירעונה הינה 5 שנים) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן כמפורט בתשקיף, תבצע החברה מחיקה של קרן כתבי התחייבות.

אירוע מכונן יקרה במידה ויחס ההון העצמי של בנק ירושלים בע"מ ירד מ-5% או כמוקדם מבין: (1) הודעת המפקח על הבנקים כי מחיקה הכרחית על מנת לא להגיע לנקודת אי קיימות, או, (2) החלטת המפקח על הבנקים לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת אי קיימות, כפי שקבע המפקח על הבנקים.

כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הוראות נב"ת 202 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2.

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
778.6	776.1	800.6		הון רובד 1
14,325.6	14,137.5	14,744.0		סך חשיפות מאזניות
614.0	630.1	661.4		חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)
55.3	84.2	17.8		סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
(5.4)	(5.0)	(8.1)		סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1
14,989.5	14,846.8	15,415.1		סך החשיפות
5.2%	5.2%	5.2%		יחס המינוף
5.0%	5.0%	5.0%		יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. הבנק עומד ביחס המינוף הקבוע בהוראה.

מדיניות חלוקת דיבידנדים וחלוקת דיבידנדים

ביום 29 באוגוסט 2013 החליט דירקטוריון הבנק על אימוץ מדיניות חלוקת דיבידנד של עד 30% מהרווח הנקי של הבנק בכל שנה, כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 29 באוגוסט 2013, (אסמכתא: 132396-01-2013), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה (בפועל חלוקת הדיבידנד בוצעה בדרך כלל על בסיס רבעוני לפי 30% מהרווח הנקי הרבעוני).

יחד עם זאת, השיקולים לחלוקת הדיבידנד וחלוקתו בפועל, ככל שתהיה, יושפעו מהצורך בעמידה ביעדי ההון המעודכנים שיקבע הדירקטוריון (ראה להלן בפרק הלימות הון אשר בפרק הסיכונים ודרכי ניהולם) וכפופים להוראות המפקח על הבנקים, שייקבעו מעת לעת ולהוראות הדין ובהתקיים נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

חלוקת הדיבידנד מתבצעת בכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ולהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדנה בחלוקת דיבידנדים בתאגידי בנקאיים. המפקח על הבנקים הודיע לבנקים ביום 30 בספטמבר, 2010 כי בנוסף להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 331, בנק שאינו עומד ביעד ההון של 7.5% או שחלוקת הדיבידנד תגרום לו שלא יעמוד ביעד, אינו רשאי לחלק דיבידנד, אלא לאחר קבלת אישור המפקח על הבנקים.

אין באמור לעיל בדבר חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלשהי כלפי צד שלישי כלשהו (לרבות לעניין חלוקת דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו).

המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים

תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

ביום 28 ביוני 2016, החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד ביניים במזומן בסך 8.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך 0.121955 ש"ח לכל מניה רגילה בסך 1 ש"ח ע.ג שולם ביום 19 ביולי 2016, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 6 ביולי 2016 (המועד הקובע).

ביום 11 באוגוסט 2016, החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד ביניים במזומן בסך 5.2 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך 0.07374 ש"ח לכל מניה רגילה בסך 1 ש"ח ע.ג שולם ביום 5 באוקטובר 2016, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 20 בספטמבר 2016 (המועד הקובע).

2.4. תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים, מיום 3 בנובמבר, 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. על פי חוזר זה, בדוח הכספי לשנת 2015, הוצגו נתונים מאזניים בלבד על מגזרי פעילות פיקוחיים. כמו כן, בדוח הכספי לשנת 2015, הבנק היה רשאי שלא לתת גילוי למספרי ההשוואה.

הגילוי המלא נכלל לראשונה בדוח ליום 31 במרץ 2016 ומספרי ההשוואה סווגו מחדש בהתאם לסיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים, נכון ליום 1 בינואר, 2016.

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים

גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית כמתואר להלן:

- **מגזר משקי הבית** - לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים (למעט אלה הנכללים במגזר בנקאות פרטית).
- **מגזר בנקאות פרטית** - לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים להם יתרת תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקי** - לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, תאגידיים ועמותות.
- **מגזר מוסדיים** - לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.
- **מגזר ניהול פיננסי** - המגזר כולל את פעילות הנוסטרו של הבנק ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:
 - **הכנסות ריבית, נטו** - מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי).
 - וכן רווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפקדון).
 - **הכנסות שאינן מריבית** - הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
 - **הוצאות בגין הפסדי אשראי** - ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
 - **הוצאות תפעוליות ואחרות** - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן מדויק, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק. יובהר כי שיטת הקצאת העלויות נותרה זהה בעת המעבר למדידת הריווחיות של מגזרי פעילות פיקוחיים החל מהרבעון הראשון של שנת 2016.
 - **מיסים על הכנסה** - המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.

[לפרטים אודות הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.](#)

להלן פירוט היתרות הממוצעות (לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר) של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות:

התחייבות			נכסים			מגזרים
שינוי	2015	2016	שינוי	2015	2016	
באחוזים	מיליוני ש"ח		באחוזים	מיליוני ש"ח		
(2)	7,019.6	6,859.3	5	7,912.4	8,306.6	משקי בית
(4)	1,645.3	1,578.9	27	5.6	7.1	בנקאות פרטית
(24)	1,102.7	834.1	28	1,090.6	1,398.7	עסקים קטנים וזעירים
46	237.6	348.1	(19)	749.2	604.4	עסקים בינוניים וגדולים*
20	1,168.7	1,404.4	523	7.3	45.5	גופים מוסדיים
20	1,956.1	2,340.7	(8)	4,117.4	3,802.2	מגזר ניהול פיננסי
2	13,130.0	13,365.5	2	13,882.5	14,164.5	סה"כ

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

להלן פירוט הרווח מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות:

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר			הרווח הנקי (הפסד)
שינוי	2015	2016	
באחוזים	מיליוני ש"ח		מגזרים
(45)	14.8	8.1	משקי בית
125	(1.2)	(2.7)	בנקאות פרטית
(9)	8.6	7.8	עסקים קטנים וזעירים
42	5.0	7.1	עסקים בינוניים וגדולים*
(51)	2.9	1.4	גופים מוסדיים
128	12.2	27.8	מגזר ניהול פיננסי
17	42.3	49.5	סה"כ

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר משקי בית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

במסגרת פעילות מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים (למעט אלו המיוחסים למגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות וכרטיסי אשראי, חשבונות עו"ש, פיקדונות וחשכונות, מסגרות עובר ושב, פעילות בשוק ההון בניירות ערך וייעוץ השקעות. מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק ובאמצעות מוקד הלקוחות של הבנק.

[לפרטים אודות הלוואות לדיור ראה להלן בפרק הסיכונים בתיק הלוואות לדיור.](#)

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית (במליוני ש"ח):

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר						
2015			2016			
סה"כ	אחר	הלוואות לדיור	סה"כ	אחר	הלוואות לדיור	
264.5	86.0	178.5	286.1	98.1	188.0	הכנסות ריבית מחיצוניים
(28.3)	(28.3)	-	(32.7)	(32.7)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
						הכנסות ריבית, נטו
236.2	57.7	178.5	253.4	65.4	188.0	מחיצוניים
(54.8)	36.1	(90.9)	(57.5)	34.5	(92.0)	בינמגזרי
181.4	93.8	87.6	195.9	99.9	96.0	סך הכנסות ריבית, נטו
58.7	35.8	22.9	50.7	32.9	17.8	הכנסות שאינן מריבית
240.1	129.6	110.5	246.6	132.8	113.8	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
(27.3)	(30.6)	3.3	(21.4)	(27.4)	6.0	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(109.1)	(82.2)	(27.0)	(108.0)	(80.5)	(27.5)	הוצאות ישירות
(83.7)	(59.8)	(23.8)	(102.5)	(73.2)	(29.3)	הוצאות עקיפות
(5.2)	18.6	(23.8)	(6.6)	16.3	(22.9)	הוצאות מיסים
14.8	(24.4)	39.2	8.1	(32.0)	40.1	רווח נקי (הפסד)
64.6	10.5	54.2	75.4	16.0	59.4	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
7,912.4	1,054.3	6,858.1	8,306.6	1,358.9	6,947.7	יתרה ממוצעת של נכסים
7,019.6	7,019.6	-	6,859.3	6,859.3	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,230.4	1,187.2	4,043.2	5,570.0	1,432.4	4,137.6	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
4,955.2	3,639.5	1,315.7	4,247.3	3,177.4	1,069.9	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

בתשעת החודשים הראשונים של 2016 נרשם רווח במגזר פעילות זה בסך 8.1 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 14.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר מהוות כ-63% מהכנסות הבנק, ההוצאות הישירות של המגזר מהוות כ-70% מהוצאות הישירות של הבנק.

מגזר משקי בית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	אחר	הלוואות לדיור	
336.9	117.7	219.2	הכנסות ריבית מחיצוניים
(26.6)	(26.6)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
			הכנסות ריבית, נטו
310.3	91.1	219.2	מחיצוניים
(67.4)	33.9	(101.3)	בינמגזרי
242.9	125.0	117.9	סך הכנסות ריבית, נטו
69.5	42.0	27.5	הכנסות שאינן מריבית
312.4	167.0	145.4	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
(41.5)	(40.6)	(0.9)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(147.6)	(111.0)	(36.6)	הוצאות ישירות
(120.9)	(86.3)	(34.6)	העמסת הוצאות עקיפות
(1.0)	21.8	(22.8)	הוצאות מיסים
1.4	(49.1)	50.5	רווח נקי (הפסד)
77.0	9.8	67.2	רווח נקי (לפני העמסת הוצאות עקיפות)
7,936.9	1,064.4	6,872.5	יתרה ממוצעת של נכסים
7,032.9	7,032.9	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,261.5	1,267.7	3,993.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
4,804.5	3,558.1	1,246.4	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מגזר בנקאות פרטית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילות הבנקאית במגזר בנקאות פרטית מספקת שירותים ומצרים הניתנים לאנשים פרטיים להם תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית (במליוני ש"ח):

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	
0.2	-	הכנסות ריבית מחיצוניים
(8.7)	(9.8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
		הכנסות ריבית, נטו
(8.5)	(9.8)	מחיצוניים
10.9	11.6	בינמגזרי
2.4	1.8	סך הכנסות ריבית, נטו
4.6	4.9	הכנסות שאינן מריבית
7.0	6.7	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
(0.1)	(0.1)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(3.9)	(4.1)	הוצאות ישירות
(5.2)	(6.7)	העמסת הוצאות עקיפות
1.0	1.5	הוצאות מיסים
(1.2)	(2.7)	הפסד
1.7	1.6	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
5.6	7.1	יתרה ממוצעת של נכסים
1,645.3	1,578.9	יתרה ממוצעת של התחייבויות
27.0	24.2	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
3,199.9	2,426.1	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

ההפסד במגזר פעילות זה בתקופת הדוח הסתכם ב-2.7 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד 1.2 מיליוני ש"ח לתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר מהוות כ-2% מהכנסות הבנק, ההוצאות הישירות של המגזר מהוות כ-3% מהוצאות הישירות של הבנק.

מגזר בנקאות פרטית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
0.1	הכנסות ריבית מחיצוניים
(11.8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
	הכנסות ריבית, נטו
(11.7)	מחיצוניים
14.6	בינמגזרי
2.9	סך הכנסות ריבית, נטו
5.2	הכנסות שאינן מריבית
8.1	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(5.3)	הוצאות ישירות
(7.5)	העמסת הוצאות עקיפות
1.5	הוצאות מיסים
(3.2)	הפסד
1.8	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
4.7	יתרה ממוצעת של נכסים
1,631.5	יתרה ממוצעת של התחייבויות
23.4	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
3,113.7	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מגזר עסקי

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה מועמדים ללקוחות הבנק, באמצעות סקטור הנדל"ן ובאמצעות החטיבה הקמעונאית במסגרת היחידה לבנקאות מסחרית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרוייקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרוייקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה. בנוסף, מנהל הבנק אשראי הניתן למימון פרוייקטים בתחום האנרגיה הסולארית, בין אם על ידו בלבד ובין אם במימון משותף עם גופים פיננסיים, וכן הלוואות מסחריות.

המגזר העסקי מחולק לתתי מגזרים להלן:

- מגזר עסקים קטנים וזעירים - עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- מגזר עסקים בינוניים וגדולים* - עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

להלן תוצאות הפעילות של המגזר העסקי לפי תתי מגזרים (במיליוני ש"ח):

מגזר עסקים קטנים וזעירים

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר						
2015			2016			
סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	
36.2	4.4	31.8	31.9	1.9	30.0	הכנסות ריבית מחיצוניים
(1.7)	(1.5)	(0.2)	(1.8)	(1.6)	(0.2)	הוצאות ריבית לחיצוניים
						הכנסות ריבית, נטו
34.5	2.9	31.6	30.1	0.3	29.8	מחיצוניים
(10.6)	0.4	(11.0)	(6.3)	1.5	(7.8)	בינמגזרי
23.9	3.3	20.6	23.8	1.8	22.0	סך הכנסות ריבית, נטו
18.7	4.5	14.2	22.1	9.7	12.4	הכנסות שאינן מריבית
42.6	7.8	34.8	45.9	11.5	34.4	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
1.4	(0.9)	2.3	(0.3)	(0.1)	(0.2)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(13.1)	(7.8)	(5.3)	(13.2)	(8.2)	(5.0)	הוצאות ישירות
(17.0)	(10.7)	(6.3)	(20.2)	(13.3)	(6.9)	העמסת הוצאות עקיפות
(5.3)	4.4	(9.7)	(4.4)	3.6	(8.0)	הוצאות מיסים
8.6	(7.2)	15.8	7.8	(6.5)	14.3	רווח נקי (הפסד)
19.2	(0.6)	19.8	20.7	2.0	18.7	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
1,090.6	201.1	889.5	1,398.7	321.5	1,077.2	יתרה ממוצעת של נכסים
1,102.7	703.9	398.8	834.1	459.8	374.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,565.9	66.1	1,499.8	1,469.0	64.6	1,404.4	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
1,055.3	1,046.2	9.1	1,480.3	1,472.4	7.9	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר עסקים קטנים וזעירים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	
49.5	2.9	46.6	הכנסות ריבית מחיצוניים
(0.5)	(0.7)	0.2	הוצאות ריבית לחיצוניים
			הכנסות ריבית, נטו
49.0	2.2	46.8	מחיצוניים
(11.3)	2.1	(13.4)	בינמגזרי
37.7	4.3	33.4	סך הכנסות ריבית, נטו
23.3	7.2	16.1	הכנסות שאינן מריבית
61.0	11.5	49.5	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
1.1	(0.3)	1.4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(17.4)	(10.4)	(7.0)	הוצאות ישירות
(23.5)	(15.0)	(8.5)	העמסת הוצאות עקיפות
(6.6)	4.4	(11.0)	הוצאות מיסים
14.6	(9.8)	24.4	רווח נקי (הפסד)
27.6	0.3	27.4	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
1,130.1	177.0	953.1	יתרה ממוצעת של נכסים
1,134.3	704.7	429.6	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,370.3	102.5	1,267.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
936.9	927.2	9.7	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מגזר עסקים בינוניים וגדולים*

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר						
2015			2016			
סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	
9.8	-	9.8	13.8	-	13.8	הכנסות ריבית מחיצוניים
(0.1)	(0.1)	-	(0.1)	(0.1)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
9.7	(0.1)	9.8	13.7	(0.1)	13.8	מחיצוניים
0.2	0.1	0.1	(2.6)	0.1	(2.7)	בינמגזרי
9.9	-	9.9	11.1	-	11.1	סך הכנסות ריבית, נטו
3.6	0.3	3.3	6.6	0.5	6.1	הכנסות שאינן מריבית
13.5	0.3	13.2	17.7	0.5	17.2	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	-	-	(0.7)	-	(0.7)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(2.3)	-	(2.3)	(2.4)	-	(2.4)	הוצאות ישירות
(3.1)	-	(3.1)	(3.5)	-	(3.5)	העמסת הוצאות עקיפות
(3.1)	(0.1)	(3.0)	(4.0)	(0.2)	(3.8)	הוצאות מיסים
5.0	0.2	4.8	7.1	0.3	6.8	רווח נקי (הפסד)
7.0	0.2	6.8	9.3	0.3	9.0	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
749.2	112.2	637.0	604.4	87.9	516.5	יתרה ממוצעת של נכסים
237.6	63.6	174.0	348.1	95.0	253.1	יתרה ממוצעת של התחייבויות
334.5	1.5	333.0	536.5	4.1	532.4	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,806.3	2,804.1	2.2	3,474.2	3,474.2	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

הרווח במגזר העסקי (עסקים קטנים וזעירים ועסקים בינוניים וגדולים) בתקופת הדוח הסתכם ב-14.9 מליוני ש"ח בהשוואה ל-13.6 מליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר מהוות כ-16% מהכנסות הבנק, הוצאות הישירות של המגזר מהוות כ-10% מהוצאות הישירות של הבנק.

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר עסקים בינוניים וגדולים* (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	אחר	בינוני ונדל"ן	
8.0	-	8.0	הכנסות ריבית מחיצוניים
-	(0.1)	0.1	הוצאות ריבית לחיצוניים
			הכנסות ריבית, נטו
8.0	(0.1)	8.1	מחיצוניים
(0.1)	(0.1)	-	בינמגזרי
7.9	(0.2)	8.1	סך הכנסות ריבית, נטו
11.3	0.5	10.8	הכנסות שאינן מריבית
19.2	0.3	18.9	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(3.1)	-	(3.1)	הוצאות ישירות
(4.1)	-	(4.1)	העמסת הוצאות עקיפות
(3.7)	(0.1)	(3.6)	הוצאות מיסים
8.4	0.2	8.2	רווח נקי
10.0	0.2	9.8	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
795.3	190.1	605.2	יתרה ממוצעת של נכסים
341.6	198.1	143.5	יתרה ממוצעת של התחייבויות
598.9	1.0	597.9	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
3,853.2	3,852.3	0.9	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר גופים מוסדיים

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר גופים מוסדיים (במיליוני ש"ח):

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	
מוסדיים		
-	-	הכנסות ריבית מחיצוניים
(8.2)	(9.3)	הוצאות ריבית לחיצוניים
		הכנסות ריבית, נטו
(8.2)	(9.3)	מחיצוניים
9.1	10.9	בינמגזרי
0.9	1.6	סך הכנסות ריבית, נטו
19.6	18.0	הכנסות שאינן מריבית
20.5	19.6	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(17.4)	(16.8)	הוצאות ישירות
(0.4)	(0.5)	העמסת הוצאות עקיפות
0.2	(0.9)	הוצאות מיסים
2.9	1.4	רווח נקי
1.9	1.8	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
7.3	45.5	יתרה ממוצעת של נכסים
1,168.7	1,404.4	יתרה ממוצעת של התחייבויות
7.6	50.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
21.1	79.2	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול

רווחיות המגזר הסתכמה בתקופת הדוח ברווח בסך של 1.4 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של 2.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מירידה בעמלות.

הכנסות המגזר מהוות כ-5% מהכנסות הבנק, ההוצאות הישירות של המגזר מהוות כ-11% מהוצאות הישירות של הבנק.

מגזר גופים מוסדיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
-	הכנסות ריבית מחיצוניים
(9.4)	הוצאות ריבית לחיצוניים
	הכנסות ריבית, נטו
(9.4)	מחיצוניים
10.6	בינמגזרי
1.2	סך הכנסות ריבית, נטו
26.4	הכנסות שאינן מריבית
27.6	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(21.7)	הוצאות ישירות
(0.6)	העמסת הוצאות עקיפות
(1.6)	הוצאות מיסים
3.7	רווח נקי
3.6	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
6.8	יתרה ממוצעת של נכסים
1,143.2	יתרה ממוצעת של התחייבויות
81.3	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
12.5	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מגזר ניהול פיננסי

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

- ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק.
- ניהול נכסים והתחייבויות.
- ניהול תיק הנוסטרו של הבנק.
- ניהול החשיפות לסיכונים שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיות

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי (במליוני ש"ח):

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	
8.9	4.3	הכנסות ריבית מחיצוניים
(22.9)	(23.6)	הוצאות ריבית לחיצוניים
-	-	הכנסות ריבית, נטו
(14.0)	(19.3)	מחיצוניים
45.2	43.9	בינמגזרי
31.2	24.6	סך הכנסות ריבית, נטו
(0.5)	30.5	הכנסות שאינן מריבית
30.7	55.1	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(8.7)	(9.1)	הוצאות ישירות
(1.9)	(2.4)	העמסת הוצאות עקיפות
(7.9)	(15.8)	הוצאות מיסים
12.2	27.8	רווח נקי
13.9	30.1	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
4,117.4	3,802.2	יתרה ממוצעת של נכסים
1,956.1	2,340.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות
554.4	485.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

רווחיות המגזר הסתכמה בתקופת הדוח ברווח בסך של 27.8 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של 12.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול ברווח נובע ממימוש אג"ח זמינות למכירה ברווח נקי של 21.0 מיליוני ש"ח כמפורט בביאור 16.3 לדוחות הכספיים.

הכנסות המגזר מהוות כ-14% מהכנסות הבנק, ההוצאות הישירות של המגזר מהוות כ-6% מהוצאות הישירות של הבנק. בנטרול הרווח החד פעמי ממימוש אג"ח זמינות למכירה הכנסות המגזר מהוות כ-6% מהכנסות הבנק.

מגזר ניהול פיננסי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
11.8	הכנסות ריבית מחיצוניים
(23.9)	הוצאות ריבית לחיצוניים
	הכנסות ריבית, נטו
(12.1)	מחיצוניים
53.6	בינמגזרי
41.5	סך הכנסות ריבית, נטו
0.9	הכנסות שאינן מריבית
42.4	סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)
-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11.8)	הוצאות ישירות
(2.4)	העמסת הוצאות עקיפות
(8.7)	הוצאות מיסים
19.5	רווח נקי (הפסד)
19.1	רווח נקי (לפני העמסת הוצאות עקיפות)
4,105.9	יתרה ממוצעת של נכסים
1,922.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות
569.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

במהלך התקופה המדווחת לא חלו התפתחויות מהותיות בפעילות של חברות מוחזקות. למעט הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותניים מסוג COCO בסך 128.4 מליוני ש"ח באמצעות חברת בת, כמפורט לעיל בפרק הון והלימות הון. ולמעט פרסום תסקיף מדף חדש באמצעות חברת בת על בסיס דוחותיה הכספיים ליום 30 ביוני 2016, כמפורט בפרק אירועים לאחר תאריך מאזן.

[לפרטים נוספים על חברות מוחזקות עיקריות ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים לשנת 2015.](#)

פרק 3 - סקירת הסיכונים

3.1 סיכון אשראי

סקירה של הסיכון ואופן ניהולו

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלוה או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם.

[לפירוט נוסף של החשיפה והתייחסות לניהול סיכוני אשראי ראה בדוח השנתי לשנת 2015, עמודים 49 - 64.](#)

סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. מהותיות סיכון זה תואמת את עסקי הליבה של הבנק. הסיכון בא לידי ביטוי בפעילות בעיקר מול לקוחות קמעונאיים, כ- 90% מהפעילות, אך גם מול לקוחות עסקיים ובפעילות הנוסטרו. על מנת לנהל את סיכון האשראי, מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכוני אשראי ומדיניות אשראי המאושרות מדי שנה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות ניהול סיכוני אשראי מתארת את הגורמים היוצרים, מנהלים ומבקרים סיכון זה, את עקרונות ומגבלות ניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. כמו כן מתואר בה תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור ודיווח חריגות.

מסמך מדיניות האשראי המאושר על ידי דירקטוריון הבנק, מתווה את מדיניות מתן האשראי של הבנק ומפרט את העקרונות למתן אשראי, את המגבלות ואת הביטחונות. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור שינויים מאקרו כלכליים והתפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק, ובהתאמה נערכים בה עדכונים במקרה הצורך.

ריכוזיות האשראי

סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את סיכון הריכוזיות הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי של הבנק, פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לוויים רבים מענפי משק שונים.

ביום 8 בנובמבר, 2011 פורסמו הנחיות המפקח על הבנקים בדבר גילוי נוסף בגין חשיפות משמעותיות לקבוצת לוויים. מאחר שלא קיימת בבנק קבוצת לוויים (כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313) אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק, הבנק אינו נדרש לתת גילוי נוסף בהתאם להנחיה כאמור.

סיכון ריכוזיות ענפי משק

סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללוויים המשתייכים לסקטור כלכלי (ענף משק) מסוים.

לצורך הפחתת סיכון האשראי הנובע מריכוזיות ענף הבניה בתחום ליווי הפרויקטים הבנק משתף פעולה עם חברות ביטוח המנפיקות פוליסות מכר לרוכשי הדירות בפרויקטים ו/או בטוחות לבעלי קרקע בעסקאות קומבינציה וחולקות עם הבנק בטוחות משותפים - "פארי פסו".

כמו כן הבנק משתף פעולה עם גופים פיננסיים, בתחום ליווי פרויקטים ובתחום אנרגיה סולארית, גופים אלה מעמידים אשראי יחד עם הבנק ביחס שנקבע מראש.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל לגבי החשיפה לענפי משק.

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור זיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. לפרטים כלליים נוספים וגילוי איכותי נוסף אודות זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי, ראה ביאור 13 בדוח זה וכן בדוח השנתי לשנת 2015 (עמודים 54-52).

כתובתו: www.bankjerusalem.co.il << מידע פיננסי >> דוחות כספיים

להלן טבלה המציגה סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים במיליוני ש"ח:

יתרת סיכון אשראי ⁽³⁾ ליום								
31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2015			30 בספטמבר 2016		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
1. סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾								
28.0	2.3	25.7	25.2	2.3	22.9	53.7	7.3	⁽⁵⁾ 46.4
18.1	0.9	17.2	18.7	0.9	17.8	14.4	0.6	13.8
177.1	-	177.1	180.9	0.1	180.8	174.8	0.1	174.7
סך הכל סיכון אשראי בעייתי*								
223.2	3.2	220.0	224.8	3.3	221.5	242.9	8.0	234.9
178.4	-	178.4	186.1		186.1	174.6		174.6
*מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 יום או יותר (בעיקר דיור) ⁽⁴⁾								
2. נכסים שאינם מבצעים:								
30.2	2.3	13.5	13.2	2.3	10.9	40.5	7.3	33.2
חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית ⁽⁴⁾								
30.2	2.3	13.5	13.2	2.3	10.9	40.5	7.3	33.2
סך הכל נכסים שאינם מבצעים								

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
 (3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים;
 (4) לא כולל חובות שהכרת הכנסות בגינן נעשית על בסיס מזומן.
 (5) מזה סוג במהלך הרבעון לסיכון אשראי פגום, אשראי של שני לקוחות בסך 15.9 מיליוני ש"ח.

להלן פרטים בנוגע לתנועה תקופתית בחובות פגומים מאזניים במיליוני ש"ח:

25.7	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה 31.12.15
29.4	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה
(3.9)	מחיקות חשבונאיות
(4.8)	גבייה על בסיס מזומן
46.4	יתרת חובות פגומים ליום 30.9.16

יתרת חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016, ב 22.4 מיליוני ש"ח לעומת 23.3 מיליוני ש"ח בתום שנת 2015.

להלן פרטים על הלוואות בפיגור ועל ההפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח) של הלוואות לדיור אשר לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314

30 בספטמבר 2016								
עומק הפיגור (מיליוני ש"ח)								
בפיגור של 90 ימים או יותר								
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽³⁾	סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים עד 33 חודשים	מעל 6 חודשים עד 15 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	בפיגור של 30 ועד 89 ימים	
18.2	-	17.8	9.1	3.6	2.4	2.7	0.4	סכום הפיגור
								מזה: יתרת
3.1	-	3.1	3.0	0.1	-	-	-	ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
185.8	10.3	153.5	11.3	17.9	46.2	78.1	22.0	יתרת חוב רשומה
								יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
22.4	1.6	20.8	8.2	7.0	5.6	-	-	
163.4	8.7	132.7	3.1	10.9	40.6	78.1	22.0	יתרת חוב נטו

- (1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.
 (3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעון.

להלן פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
0.13%	0.11%	0.32%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת האשראי לציבור ⁽²⁾
1.78%	1.87%	1.71%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.12%	1.06%	1.02%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
827%	971%	313%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית ⁽²⁾
58%	54%	50%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
1.88%	1.90%	2.02%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.41%	0.35%	0.29%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
0.37%	0.38%	0.39%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת ⁽¹⁾
32.9%	35.0%	38.3%	שיעור המחיקות נטו בגין האשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ⁽¹⁾

- (1) במונחים שנתיים אפקטיביים.
 (2) השינוי בשיעור זה ביחס לתקופות קודמות נובע מסיווג חובות פגומים בסך 19.7 מ"ח בגין לא קיימת הפרשה פרטנית.
 (3) היחס מושפע מהרכב תיק האשראי של הבנק שהינו מוטה הלוואות לדיור, כאשר לרוב סיווג חוב כפגום אינו רלוונטי להלוואות לדיור.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2016										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)			מזה			דירוג ביצועי				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	חובות (2)	סך הכל	בעייתי (5)	אשראי ביצועי	סך הכל	
ציבור - מסחרי										
6.1	-	0.5	25.6	26.5	1,051.5	1,931.7	26.5	1,828.1	1,931.7	בינוי ונדל"ן - בינוי (6)
3.3	-	0.5	11.4	16.5	472.8	484.6	16.5	468.1	484.6	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.5	-	0.2	-	-	388.4	651.6	-	791.1	791.1	שירותים פיננסיים
0.4	0.1	0.1	0.6	1.1	51.8	67.7	1.1	67.7	68.8	אחרים
10.3	0.1	1.3	37.6	44.1	1,964.5	3,135.6	44.1	3,155.0	3,276.2	סך הכל מסחרי
47.4	6.7	(6.1)	-	163.8	7,125.4	7,390.5	163.8	7,119.2	7,390.5	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
49.3	23.1	27.3	16.1	35.0	1,145.3	1,335.6	35.0	1,242.0	1,335.6	אנשים פרטיים - אחר
107.0	29.9	22.5	53.7	242.9	10,235.2	11,861.7	242.9	11,516.2	12,002.3	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	7.8	7.8	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,363.4	1,363.4	ממשלת ישראל
107.0	29.9	22.5	53.7	242.9	10,235.2	11,861.7	242.9	12,887.4	13,373.5	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	371.5	371.5	ממשלות בחו"ל
107.0	29.9	22.5	53.7	242.9	10,235.2	11,861.7	242.9	13,258.9	13,745.0	סך הכל

הערות לאחר נתוני 31.12.15

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 30 בספטמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			מזה			דירוג ביצוע אשראי				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות ⁽²⁾	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	סך הכל	סך הכל	
ציבור - מסחרי										
5.8	-	(0.6)	5.6	6.5	1,062.2	1,915.7	6.5	1,909.2	1,915.7	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2.5	-	(0.1)	1.2	5.8	439.9	475.3	5.8	466.9	475.3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.4	0.1	0.2	-	-	253.8	256.1	-	366.0	366.0	שירותים פיננסיים
0.4	0.2	(0.3)	3.3	3.3	116.8	131.7	3.3	149.6	152.9	אחרים*
9.1	0.3	(0.8)	10.1	15.6	1,872.7	2,778.8	15.6	2,891.7	2,909.9	סך הכל מסחרי
56.7	4.2	(3.6)	-	172.1	7,012.6	7,533.8	172.1	7,255.7	7,533.8	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
43.1	23.3	30.4	15.1	37.1	1,080.1	1,364.5	37.1	1,299.4	1,364.5	אנשים פרטיים - אחר
108.9	27.8	26.0	25.2	224.8	9,965.4	11,677.1	224.8	11,446.8	11,808.2	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	10.1	10.1	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	928.8	928.8	ממשלת ישראל
108.9	27.8	26.0	25.2	224.8	9,965.4	11,677.1	224.8	12,385.7	12,747.1	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.0	1.0	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	572.0	572.0	ממשלות בחו"ל
108.9	27.8	26.0	25.2	224.8	9,965.4	11,677.1	224.8	12,958.7	13,320.1	סך הכל

הערות לאחר נתוני 31.12.15

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			מזה			דירוג ביצועי				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות ⁽²⁾	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	אשראי	סך הכל	
ציבור - מסחרי										
5.6	-	(0.8)	7.6	8.4	1,131.6	1,834.1	8.4	1,749.7	1,834.1	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2.8	-	0.2	3.1	7.1	488.9	515.9	7.1	508.8	515.9	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.3	0.1	0.1	-	-	165.8	372.7	-	564.6	564.6	שירותים פיננסיים
0.4	0.6	0.1	1.3	1.4	99.3	113.1	1.4	124.3	125.7	אחרים*
9.1	0.7	(0.4)	12.0	16.9	1,885.6	2,835.8	16.9	2,947.4	3,040.3	סך הכל מסחרי
60.2	4.8	0.5	-	170.1	7,023.9	7,537.4	170.1	7,255.8	7,537.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
45.1	31.2	40.3	16.0	36.2	1,091.4	1,326.2	36.2	1,264.8	1,326.2	אנשים פרטיים - אחר
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	11,468.0	11,903.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	2.5	2.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,299.4	1,299.4	ממשלת ישראל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	12,769.9	13,205.8	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.6	1.6	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	458.1	458.1	ממשלות בחו"ל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	13,229.6	13,665.5	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל:
- ליום 30.09.2016: חובות - 10,235.2 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,741.8 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 141.5 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,626.5 מיליוני ש"ח.
- ליום 30.09.2015: חובות - 9,965.4 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,532.0 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 111.0 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,711.7 מיליוני ש"ח.
- ליום 31.12.15: חובות - 10,000.9 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,771.0 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 195.1 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,698.5 מיליוני ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, בסך של 147.4 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 224.8 מיליוני ש"ח.
- (ליום 30.09.2015: 73.7 מיליוני ש"ח ו- 159.6 מיליוני ש"ח, בהתאמה וליום 31.12.15: 76.0 מיליוני ש"ח ו- 145.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה).
- (7) יתרה נמוכה מ 0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.
- * סווג מחדש

חשיפה למדינות זרות⁽⁶⁾

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2016														
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
	מזה: סיכון		סך	חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	אשראי חוץ מאזני בעייתי	חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	אשראי מאזני בעייתי	469.1	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין ניכוי התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽⁴⁾	253.0	2.7	213.4
255.0	214.1	-	3.1	-	-	469.1	-	-	-	253.0	2.7	213.4	ארצות הברית	
151.6	257.4	-	18.4	-	-	409.0	-	-	-	217.9	33.0	158.1	אחרות	
406.6	471.5	-	21.5	-	-	878.1	-	-	-	470.9	35.7	371.5	סך כל החשיפות למדינות זרות	
4.6	-	-	-	-	-	4.6	-	-	-	4.6	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾	
3.4	-	-	-	-	-	3.4	-	-	-	3.4	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾	

ליום 30 בספטמבר 2015														
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
	מזה: סיכון		סך	חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	אשראי חוץ מאזני בעייתי	חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	אשראי מאזני בעייתי	740.7	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין ניכוי התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽⁴⁾	199.4	0.2	541.1
260.7	480.0	-	53.6	-	-	740.7	-	-	-	199.4	0.2	541.1	ארצות הברית	
188.3	50.8	-	27.0	-	-	239.1	-	-	-	168.0	40.3	30.8	אחרות ⁽⁷⁾	
449.0	530.8	-	80.6	-	-	979.8	-	-	-	367.4	40.5	571.9	סך כל החשיפות למדינות זרות	
5.6	-	-	-	-	-	5.6	-	-	-	5.6	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾	
1.1	-	-	-	-	-	1.1	-	-	-	1.1	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾	

הערות בסוף חלק א'

חשיפה למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך (המשך)
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015													
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾											
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾	סך כל החשיפה המאזנית				חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים				חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
		מזה: סיכון	סך חוץ מאזני	סך חובות פגומים	סיכון מאזני בעייתי	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	לממשלות ⁽⁴⁾ לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה מאזנית מעבר לגבול
354.1	275.6	-	21.1	-	-	629.7	-	-	-	262.8	0.1	366.8	ארצות הברית
126.1	186.0	-	26.1	-	-	312.1	-	-	-	143.2	77.5	91.4	אחרות ⁽⁷⁾
480.2	461.6	-	47.2	-	-	941.8	-	-	-	406.0	77.6	458.2	סך כל החשיפות
5.4	-	-	-	-	-	5.4	-	-	-	5.4	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾
1.0	-	-	-	-	-	1.0	-	-	-	1.0	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבוביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות, רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) החשיפה למדינות ה-LDC (מדינות פחות מפותחות) כוללת את ליבריה בלבד.
- (6) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
- (7) סווג מחדש

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מהון, לפי הנמוך

ליום 30 בספטמבר 2016:

מדינת חשיפה: גרמניה

סך החשיפה המאזנית המצרפית בחלק זה הינה 129.9 מיליון ש"ח (מזה: סך של 12.4 מיליון ש"ח לבנקים).

ליום 30 בספטמבר 2015:

לא קיים

ליום 31 בצמדבר 2015:

מדינת חשיפה: גרמניה

סך החשיפה המאזנית המצרפית בחלק זה הינה 116.7 מיליון ש"ח (מזה: סך של 71.6 מיליון ש"ח לבנקים).

חשיפה למדינות זרות (המשך)

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנת 2015-2016

א. תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו													
ביום 30 בספטמבר 2015							ביום 30 בספטמבר 2016						
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה	סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה
סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח													
8.7	-	-	1.0	1.0	3.8	2.9	9.3	-	-	1.0	0.7	3.4	4.2
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר													
0.3	-	-	0.1	(0.1)	-	0.3	1.8	-	2.4	-	(0.1)	(0.2)	(0.3)
סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח													
9.0	-	-	1.1	0.9	3.8	3.2	11.1	-	2.4	1.0	0.6	3.2	3.9
לתשעה חודשים שהסתיימו													
ביום 30 בספטמבר 2015							ביום 30 בספטמבר 2016						
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה	סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה
סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח													
19.9	2.4	4.2	1.1	3.2	4.1	4.9	10.0	-	-	1	0.8	3.7	4.5
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר													
(10.9)	(2.4)	(4.2)	-	(2.3)	(0.3)	(1.7)	1.1	-	2.4	-	(0.2)	(0.5)	(0.6)
סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח													
9.0	-	-	1.1	0.9	3.8	3.2	11.1	-	2.4	1.0	0.6	3.2	3.9
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015													
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה							
19.9	2.4	4.2	1.1	3.2	4.1	4.9	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח						
(9.9)	(2.4)	(4.2)	(0.1)	(2.4)	(0.4)	(0.4)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר						
10.0	-	-	1.0	0.8	3.7	4.5	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח						

ב. לבנק אין חשיפות למדינות זרות, שעברו ארגון מחדש.

חשיפת אשראי⁽¹⁾ למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾ (במיליוני ש"ח) על בסיס מאוחד

סך חשיפת אשראי			
ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	דרוג אשראי חיצוני
15	36	50	AAA עד AA-
10	6	24	A+ עד A-
100	58	34	BBB+ עד BBB-
63	1	54	ללא דרוג
188	101	162	סך הכול חשיפה

- (1) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, אין לבנק סיכויי אשראי חוץ מאזני, דירוג עפ"י חברת הדירוג S&P, יתרות נמוכות מ-1 מיליוני ש"ח אינן מוצגות.
 (2) מוסדות פיננסיים זרים הינם בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
 (3) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים ארה"ב, גרמניה, בלגיה, ודנמרק. הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל, ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.

חשיפה לסיכונים סביבתיים

בשנים האחרונות חלה עלייה במודעות העולמית ובישראל לנושא החשיפה לסיכונים סביבתיים, הבאה לידי ביטוי בהרחבת הרגולציה. מגמה זו מחייבת את הבנק להתייחס לחשיפה פיננסית פוטנציאלית הנובעת מסיכונים סביבתיים. הבנק מחויב כלפי ציבור לקוחותיו ובעלי המניות לניהול עסקיו באופן רווחי ואחראי. כחלק ממחויבות זו, פועל הבנק לזהות, להעריך ולנהל את הסיכונים הסביבתיים הכרוכים בפעילותו ובפעילות לקוחותיו. התיאבון של הבנק לסיכון בתחום זה נמוך ולכן הבנק פועל על פי עקרונות שמרניים לניהול סיכונים סביבתיים בפעילות פיננסית.

הפעילות הנוכחית של הבנק מתמקדת בליווי מהמגזר הקמעונאי אשר להם חשיפה נמוכה לסיכון הסביבתי. כפועל יוצא חשיפת הבנק לסיכון זה אינה משמעותית. גם פעילות הבנק במתן אשראי בתחומי הבניה הנדל"ן ופעילות מסחרית לתאגידים ויחידים אינה חושפת את הבנק לסיכון סביבתי משמעותי בין היתר לאור הימנעות הבנק ממתן אשראי בענפים המועדים לזיהום הסביבה.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

במסגרת ניהול סיכויי אשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת הלוואה ותקופת הלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע.

מאפייני תיק האשראי לדיור של הבנק

פעילות הבנק בתחום הלוואות לדיור הינה בכללותה עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה. ככלל עדיפות הבנק ללקוחות בעלי הכנסה משפחתית ברטו שאינה פוחתת מההכנסה הממוצעת במשק ולנכסים ביישובים בעלי סחירות נכסים גבוהה, או לנכסים הממוקמים בישוב בו קיים סניף של הבנק.

להלן התפתחות ביצועי האשראי לדיוור⁽¹⁾ ומדדי ביצוע עיקריים (במיליוני ש"ח / באחוזים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום							
31/03/2015	30/06/2015	30/09/2015	31/12/2015	31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	
223	339	204	277	331	290	229	ביצועים במטבע ישראלי
43	40	70	37	59	74	31	ביצועים במט"ח
276	379	274	314	390	363	260	סה"כ ביצוע ⁽²⁾
-2%	37%	(28%)	15%	24%	(7%)	(28%)	אחוז השינוי בביצועים ביחס לרבעון קודם
28%	25%	32%	31%	31%	31%	29%	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ- 5 שנים
209	235	232	234	241	249	251	תקופת ההלוואה ממוצעת בחודשים
5,839	5,179	4,196	4,373	4,468	4,416	3,915	הכנסה לנפש בממוצע בהלוואות במטבע ישראלי (ש"ח)
							התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכסי ⁽²⁾ (LTV)
91%	85%	87%	85%	88%	85%	86%	0%-60%
9%	15%	13%	15%	12%	15%	14%	61%-75%
0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	מעל 75%
							התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים ⁽²⁾
25%	24%	21%	24%	23%	22%	21%	שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע
91%	92%	94%	96%	92%	98%	99%	עד 40%
9%	8%	6%	4%	8%	2%	1%	מעל 40%
⁽³⁾ -	2%	2%	1%	2%	1%	1%	* מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
							התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח):
61%	57%	61%	57%	58%	47%	50%	0-500
26%	27%	26%	27%	25%	37%	32%	500-1,000
13%	16%	13%	16%	17%	16%	18%	מעל 1,000 ⁽¹⁾
405	474	459	460	530	526	601	סכום הלוואה ממוצעת
							הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:
15	5	13	15	12	11	5	מספר הלוואות
42	12	52	32	39	44	15	סכום כולל (מיליוני ש"ח)

(1) הלוואות חדשות בלבד, כולל הלוואות לקבוצות רכישה.

(2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים

(3) פחות מ- 1%

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור (במיליוני ש"ח):

ליום 30 בספטמבר 2016								
גיל ההלוואה ⁽¹⁾ (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)								
סך הכל	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים עד שנה	עד 3 חודשים	שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
1,954.9	81.1	347.4	588.7	425.5	399.5	112.7	עד 40%	עד 45%
208.4	12.5	52.6	91.5	29.8	18.9	3.1	40%-50%	
193.7	16.2	68.5	83.4	12.9	10.6	2.1	50%-80%	
61.6	6.2	25.3	29.5	0.1	-	0.5	מעל 80%	
2,418.6	116.0	493.8	793.1	468.3	429.0	118.4	סך הכל	
2,517.8	252.2	533.5	827.1	411.3	409.9	83.8	עד 40%	45%-60%
364.5	35.9	96.4	165.2	40.9	24.8	1.3	40%-50%	
318.6	34.9	110.4	136.1	17.6	13.5	6.1	50%-80%	
114.0	6.1	43.2	63.2	1.4	0.1	-	מעל 80%	
3,314.9	329.1	783.5	1,191.6	471.2	448.3	91.2	סך הכל	
917.2	52.1	392.1	183.5	127.3	129.4	32.8	עד 40%	60%-75%
103.7	11.6	49.3	30.2	5.6	5.1	1.9	40%-50%	
115.7	10.8	64.5	31.3	7.6	1.5	-	50%-80%	
29.1	2.7	16.9	9.5	-	-	-	מעל 80%	
1,165.7	77.2	522.8	254.5	140.5	136.0	34.7	סך הכל	
143.3	29.4	36.6	26.3	13.2	36.5	1.3	עד 40%	מעל 75%
21.6	7.3	6.3	7.6	0.4	-	-	40%-50%	
30.7	4.5	16.4	8.4	0.2	1.2	-	50%-80%	
13.5	1.1	6.2	6.2	-	-	-	מעל 80%	
209.1	42.3	65.5	48.5	13.8	37.7	1.3	סך הכל	
12.7	1.6	0.4	0.4	0.7	8.0	1.6	עד 40%	שיעבודים אחרים
0.7	0.4	0.1	-	-	-	0.2	40%-50%	
3.5	-	0.1	3.4	-	-	-	50%-80%	
0.2	-	0.2	-	-	-	-	מעל 80%	
17.1	2.0	0.8	3.8	0.7	8.0	1.8	סך הכל	
7,125.4	566.6	1,866.4	2,291.5	1,094.5	1,059.0	247.4		סך הכל

(1) כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור

איכות לקוחות:

אוכלוסיית נוטלי המשכנתאות כוללת לקוחות בשנות ה-40 לחייהם בממוצע מהעשירונים 5 ומעלה. כמו כן יחס החזר להכנסה הממוצע עומד בדרישות המוגדרות במדיניות האשראי של הבנק.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה:

בביצועי הלוואות לדיור ברבעון השלישי לשנת 2016 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ-21% בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. 78% מתיק האשראי לדיור ניתן ללקוחות בעלי יחס החזר להכנסה הנמוך מ-40%. בנוסף, 4% בלבד מתיק האשראי לדיור ניתן ללקוחות בעלי יחס החזר להכנסה גבוה מ-40% ששיעור המימון שלהם היה גבוה מ-60%. ברבעון השלישי לשנת 2016 כ-99% מההלוואות ניתנו בשיעור החזר של עד 40% מההכנסה.

התפלגות התיק לפי שיעור מימון:

במדיניות האשראי של השנים האחרונות הבנק החליט להקטין את החשיפה לסיכוני אשראי על-ידי הגבלת שיעור המימון המרבי, עד ל-75% מערך הנכס המשועבד, בעקבות ההוראות שפרסם המפקח על הבנקים. בהתאם לכך 86% מתיק האשראי לדיור ליום 30 בספטמבר 2016 הינו בשיעור מימון מקורי של עד 60%.

שיעור המימון הממוצע בבנק, המבטא את יתרת ההלוואה חלקי שווי הנכסים המשוערך, כפי שנבדק ביחס לתיק האשראי הקיים בבנק, נמוך ועומד על כ-28% (שווי הנכסים המשוערך מחושב ממועד השמאות האחרונה, על פי מדד מחירי הדיור שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחלוקה על פי אזורים גיאוגרפיים ועפ"י מספר חדרים).

על פי מדיניות האשראי, הבנק לא מעניק הלוואות בהן קיים אלמנט של דחיית תשלומי קרן וריבית לתקופות ארוכות. יתרת ההלוואות המובטחות בשעבוד משני או כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת אינה מהותית. אין בבנק הלוואות לדיור בהן המידע אינו שלם.

במהלך הרבעון השלישי לשנת 2016 כ-86% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס.

התפלגות התיק לפי אזור תקופת הלוואה:

בהתאם להוראות בנק ישראל הבנק לא מעניק הלוואות לתקופה העולה על 30 שנים. ברבעון השלישי לשנת 2016 כ-7.5% מסך ביצועי האשראי לדיור (19.6 מיליוני ש"ח) ניתנו לתקופה העולה על 25 שנים בריבית קבועה לעומת כ-2.4% (8.7 מיליוני ש"ח) ברבעון השלישי אשתקד. תקופת הלוואה המקורית של 79.5% מיתרת תיק האשראי לדיור נמוכה מ-25 שנים.

התפלגות התיק לפי אזור גיאוגרפי:

תיק האשראי לדיור של הבנק מפוזר בין לווים רבים שרובם רכשו נכסים ומרוכז במרכז הארץ. 44% מהתיק ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

תהליך מתן אשראי לדיור:

[לתיאור תהליך מתן האשראי לדיור ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה של דוחות הכספיים לשנת 2015 של הבנק.](#)
[למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים ראה בדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.](#)

סיכוני סליקה וסיכון צד נגדי

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובחול' ומוסדות פיננסיים מוכרים בחול' בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות. בתשעת החודשים הראשונים של השנה לא התממשו סיכוני סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

[לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכון צד נגדי ואופן ניהול הסיכון ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק. וכן ביאור 1.7.4 לדוחות הכספיים.](#)

3.2 סיכון שוק

סקירת סיכוני השוק ואופן ניהולם

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים וערך הבנק חשופים לסיכוני שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשערי החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובחול' ובמדדים כלכליים נוספים.

בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המפורטים בהמשך.

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי): סך ה-18 VaR מיליוני ש"ח. ביום 30 בספטמבר 2016 עמד ערך ה-VaR ההיסטורי לתקופת החזקה של 10 ימים ותקופת דגימה של 2,000 ימים על 8.4 מיליוני ש"ח לעומת 10.1 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך התקופה המדווחת 8.9 מיליוני ש"ח, לעומת ערך מרבי של 12.0 בשנת 2015. הבנק מבצע תהליך Back-Testing לתוצאות ה-VaR. תוצאות בדיקות ה-Back-Testing ברבעון האחרון היו תקינות.

[לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכוני שוק ואופן ניהול הסיכון ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק וכן בדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.](#)

סיכון הריבית

הבנק מנהל מעקב אחר מדדים מקובלים לאמידת סיכון הריבית של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה להתאים את השפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו לתיאבון הסיכון של הבנק. בין כלים אלו נמדדים פערי מח"מ, מבצע כימות באמצעות VaR ונאמדת החשיפה במגוון של תרחישים. כמו כן עוקב הבנק אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות, להם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי.

[לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכוני ריבית ואופן ניהול הסיכון ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק.](#)

להלן מידע לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני ש"ח):

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית):

ליום 30 בספטמבר 2016					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
14,284.1	427.8	1,234.4	3,686.9	8,935.0	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
267.7	45.8	132.2	-	89.7	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,688.6	432.6	1,248.2	3,450.9	8,556.6	התחייבויות פיננסיות
280.8	42.3	122.0	-	116.5	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
582.4	(1.3)	(3.7)	236.0	351.4	שווי הוגן נטו

ליום 30 בספטמבר 2015					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,823.6	275.7	1,680.0	3,572.3	8,295.6	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
397.6	14.4	87.7	198.0	97.5	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,181.3	260.4	1,586.6	3,412.2	7,920.1	התחייבויות פיננסיות
404.1	26.8	163.1	-	214.2	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
635.8	2.9	18.0	356.1	258.8	שווי הוגן נטו

ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,885.9	289.1	1,485.5	3,528.8	8,582.5	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
624.0	43.5	223.6	198.2	158.7	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,275.7	298.2	1,532.3	3,711.8	7,733.4	התחייבויות פיננסיות
624.1	34.6	177.9	-	411.6	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
610.1	(0.2)	(1.1)	15.2	596.2	שווי הוגן נטו

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

ב. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 30 בספטמבר 2016						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
0.15%	0.9	(0.7)	(1.6)	232.7	325.9	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
0.01%	-	(1.2)	(3.5)	235.6	351.5	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
0.09%	0.5	(2.0)	(6.4)	240.1	351.2	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

ליום 30 בספטמבר 2015						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(1.93%)	(12.3)	1.6	13.1	361.6	247.2	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.20%)	(1.3)	2.8	17.5	356.7	257.5	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
2.41%	15.3	4.3	23.3	350.5	273.0	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

ליום 31 בדצמבר 2015						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(0.30%)	(1.8)	(1.4)	(0.8)	30.4	580.1	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.03%)	(0.2)	(0.3)	(1.1)	16.8	594.5	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
0.60%	3.6	1.1	(1.7)	(0.8)	615.1	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

(1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

ג. להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית (במיליוני ש"ח):

ליום 30 בספטמבר						השפעת שינוי מידי מקביל בעקום התשואות
השינוי הפוטנציאלי ברווח השנתי - רווח (הפסד)		השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי - רווח (הפסד)				
2015	2016	2015		2016		
		ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	מגזר
17.6	25.3	14.2	(11.6)	(0.2)	1.5	לא צמוד
(2.9)	(5.3)	(5.6)	5.5	4.1	(3.3)	צמוד מדד
2.9	8.7	6.7	(6.2)	(3.4)	2.7	מטבע חוץ ⁽¹⁾
16.2	28.7	15.3	(12.3)	0.5	0.9	סה"כ
(20.0)	(30)	(60.0)	(60.0)	(40)	(40)	מגבלה
21.3	26.6	15.3	0.2	7.3	10.9	מקסימום במהלך התקופה
15.3	18.2	1.0	(12.3)	(10.6)	(4.7)	מינימום במהלך התקופה

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

30 בספטמבר 2016					
מעל 5 שנים	מעל 3 שנים	מעל שנה	מעל 3 חודשים	מעל חודש	עם דרישה עד חודש
עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד שנה	עד 3 חודשים	עד חודש
מיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי לא צמוד					
466.8	291.8	638.7	1,250.0	214.9	5,978.7
-	-	-	64.7	-	25.0
466.8	291.8	638.7	1,314.7	214.9	6,003.7
(8.8)	(444.8)	(834.7)	(549.3)	(419.0)	(6,298.9)
(0.5)	-	(2.1)	-	-	(113.9)
(9.3)	(444.8)	(836.8)	(549.3)	(419.0)	(6,412.8)
מכשירים פיננסיים, נטו					
457.5	(153.0)	(198.1)	765.4	(204.1)	(409.1)
258.6	(198.9)	(45.9)	152.2	(613.2)	(409.1)
מכשירים פיננסיים, נטו					
351.6	707.6	1,138.7	837.0	150.3	224.9
-	-	-	-	-	-
351.6	707.6	1,138.7	837.0	150.3	224.9
(448.1)	(639.9)	(846.8)	(1,032.4)	(236.4)	(242.3)
-	-	-	-	-	-
(448.1)	(639.9)	(846.8)	(1,032.4)	(236.4)	(242.3)
מכשירים פיננסיים, נטו					
(96.5)	67.7	291.9	(195.4)	(86.1)	(17.4)
(35.8)	60.7	(7.0)	(298.9)	(103.5)	(17.4)
מטבע חוץ⁽²⁾					
64.2	111.4	150.7	283.1	24.7	980.1
-	-	-	18.4	1.1	158.5
64.2	111.4	150.7	301.5	25.8	1,138.6
(0.5)	-	(38.9)	(523.0)	(149.3)	(969.1)
(0.5)	(0.2)	(0.2)	(82.0)	(1.1)	(70.0)
(1.0)	(0.2)	(39.1)	(605.0)	(150.4)	(1,039.1)
מכשירים פיננסיים, נטו					
63.2	111.2	111.6	(303.5)	(124.6)	99.5
(42.6)	(105.8)	(217.0)	(328.6)	(25.1)	99.5
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
882.6	1,110.8	1,928.1	2,370.1	389.9	7,183.7
-	-	-	83.1	1.1	183.5
882.6	1,110.8	1,928.1	2,453.2	391.0	7,367.2
(457.4)	(1,084.7)	(1,720.4)	(2,104.7)	(804.7)	(7,510.3)
(1.0)	(0.2)	(2.3)	(82.0)	(1.1)	(183.9)
(458.4)	(1,084.9)	(1,722.7)	(2,186.7)	(805.8)	(7,694.2)
מכשירים פיננסיים, נטו					
424.2	25.9	205.4	266.5	(414.8)	(327.0)
180.2	(244.0)	(269.9)	(475.3)	(741.8)	(327.0)

(1) בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות.
 (2) פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות

א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר לפי סעיפי המאזן השונים יימסרו לכל מבקש.
 ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 8 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהם חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 21 בדוח הכספי [השנתי](#).

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2015			30 בספטמבר 2016					
משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	ללא תקופת פירעון ^(*)	מעל 20 שנים	מעל 10 שנים עד 20 שנים
שנים	%		שנים	%		שנים	%		מיליוני ש"ח		
0.91	3.31	8,582.5	0.92	3.35	8,295.6	1.16	4.02	8,935.1	11.80	22.9	59.5
0.48		158.7	0.58		97.5	0.44		89.7	-	-	-
0.90	3.31	8,741.2	0.91	3.35	8,393.1	1.15	4.02	9,024.8	11.8	22.9	59.5
0.37	0.42	(7,733.4)	0.53	0.61	(7,920.1)	0.40	0.45	(8,556.9)	-	-	(1.4)
0.09	-	(411.6)	0.65	-	(214.2)	0.15	-	(116.5)	-	-	-
0.35	0.42	(8,145.0)	0.54	0.61	(8,134.3)	0.39	0.45	(8,673.4)	-	-	(1.4)
0.55	2.89	596.2	0.38	2.74	258.8	0.76	3.57	351.4	11.8	22.9	58.1
		596.2			258.8			351.4	351.4	339.6	316.7
3.23	3.86	3,528.8	3.18	3.87	3,572.3	3.10	4.02	3,686.9	-	28.3	248.5
0.11		198.2	0.36		198.0			-	-	-	-
3.07	3.86	3,727.0	3.03	3.87	3,770.3	3.10	4.02	3,686.9	-	28.3	248.5
2.34	1.15	(3,711.8)	2.42	1.14	(3,414.2)	2.09	1.28	(3,450.9)	-	-	(5.0)
-		-	-		-			-	-	-	-
2.34	1.15	(3,711.8)	2.42	1.14	(3,414.2)	2.09	1.28	(3,450.9)	-	-	(5.0)
0.89	2.71	15.2	0.75	2.73	356.1	1.01	2.74	236.0	-	28.3	243.5
		15.2			356.1			236.0	236.0	236.0	207.7
1.44	2.67	1,774.6	0.55	3.04	1,955.7	1.46	3.16	1,662.1	-	36.9	11.0
0.09	-	267.1	0.35	-	102.1	0.14	-	178.0	-	-	-
1.26	2.67	2,041.7	0.54	3.04	2,057.8	1.33	3.16	1,840.1	-	36.9	11.0
0.20	0.37	(1,830.5)	0.20	0.17	(1,847.0)	0.22	0.47	(1,680.8)	-	-	-
0.38	-	(212.5)	0.36	-	(189.9)	2.23	-	(164.3)	-	(10.3)	-
0.22	0.37	(2,043.0)	0.21	0.17	(2,036.9)	0.40	0.47	(1,845.1)	-	(10.3)	-
1.04	2.30	(1.3)	0.33	2.87	20.9	0.93	2.69	(5.0)	-	26.6	11.0
		(1.3)			20.9			(5.0)	(5.0)	(5.0)	(31.6)
1.57	3.37	13,885.9	1.45	3.44	13,823.6	1.69	3.92	14,284.1	11.8	88.1	319.0
0.19		624.0	0.41		397.6	0.24		267.7	-	-	-
1.51	3.37	14,509.9	1.42	3.44	14,221.2	1.67	3.92	14,551.8	11.8	88.1	319.0
0.90	0.62	(13,275.7)	0.98	0.69	(13,181.3)	0.80	0.66	(13,688.6)	-	-	(6.4)
0.19		(624.1)	0.52		(404.1)	1.37		(280.8)	-	(10.3)	-
0.86	0.62	(13,899.8)	0.96	0.69	(13,585.4)	0.81	0.66	(13,969.4)	-	(10.3)	(6.4)
0.64	2.75	610.1	0.46	2.75	635.8	0.85	3.26	582.4	11.8	77.8	312.6
		610.1			635.8			582.4	582.4	570.6	492.8

ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 8 בדוח הכספי.
 ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן שיגרם כתוצאה משינוי קטן בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

* סווג מחדש

להלן משך החיים הממוצע (מח"מ) של הנכסים וההתחייבויות (בשנים):

31 בדצמבר 2015			ליום 30 בספטמבר 2015			ליום 30 בספטמבר 2016			
מט"ח	צמוד	לא צמוד	מט"ח	צמוד	לא צמוד	מט"ח	צמוד	לא צמוד	
וצמוד מט"ח			וצמוד מט"ח			וצמוד מט"ח			
									משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים:
1.26	3.07	0.90	0.54	3.03	0.91	1.33	3.10	1.15	מח"מ הנכסים ⁽¹⁾
0.22	2.34	0.35	0.21	2.42	0.54	0.40	2.09	0.39	מח"מ התחייבויות ⁽²⁾
1.04	0.72	0.55	0.33	0.61	0.38	0.93	1.01	0.76	פער המח"מ בשנים
2.30	2.71	2.89	2.87	2.73	2.74	2.69	2.74	3.57	הפרש שת"פ (%)

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים.

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיס, המתבטאת בהפסד שעלול להתרחש, יכולה לנבוע משינויים בשיעורי השינויים במדד המחירים, בשער החליפין ובשערי הריבית. המדיניות של הבנק לנהל את הסיכונים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר ובהתאם להתפתחויות בשווקים הפיננסיים.

במסגרת ניהול סיכונים השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה בכל מגזר הצמדה.

להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

ליום 30 בספטמבר 2016					
חשיפה בפועל	המגבלה המאושרת	המגבלה המאושרת ⁽¹⁾	באחוזים מההון הפיננסי ⁽²⁾		
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	מקסימלית	מינימלית	
לא צמוד	437	321	802	50%	125%
הצמדה למדד	⁽³⁾ 187	(160)	321	(25%)	⁽³⁾ 50%
במט"ח ובהצמדה למט"ח	15	(38)	38	(5.9%)	5.9%

(1) המגבלות המרביות לפי אישור דירקטוריון הבנק. המגבלות עודכנו על ידי הדירקטוריון בחודש דצמבר 2015.

(2) ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במאוחד.

(3) לא כולל תוכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של 314 מיליוני ש"ח (המגבלה המאושרת כוללת תוכניות חסכון עם רצפה שקלית הינה 100%, 642 מיליוני ש"ח, והחשיפה בפועל הינה 501 מיליוני ש"ח).

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים.

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד המחירים לצרכן (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי הכולל השפעת השינוי על השווי הכלכלי של תיק הנוסטרו שלא נכלל בחישוב הפוזיציה כתוצאה מהתרחיש במיליוני ש"ח):

תרחיש	ליום 30 בספטמבר 2016	רווח מקסימלי לשנת 2016	הפסד מקסימלי לשנת 2016
עלייה של 5% במדד ⁽¹⁾	5.6	15.4	(6.3)

(1) לא כולל השפעת הכנסה מתוכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של כ-2.5 מיליוני ש"ח.

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע זר במיליוני ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

תרחיש	ליום 30 בספטמבר 2016		מקסימום שנת 2016		מינימום שנת 2016	
	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר
התחזקות של 10%	(1.1)	0.5	1.2	0.6	(1.1)	(0.5)
התחזקות של 5%	(0.6)	0.3	0.6	0.3	(0.6)	(0.3)
החלשות של 10%	1.1	(0.5)	1.1	0.5	(1.2)	(0.6)
החלשות של 5%	0.6	(0.3)	0.6	0.3	(0.6)	(0.3)

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward).

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

[לפרטים נוספים ראה בביאור 11 בדוחות הכספיים.](#)

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציה במטבע חוץ. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על סכומי העודף (גרעון) של הנכסים על ההתחייבויות. מדיניות הבנק מתירה לקחת פוזיציות רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

סיכון מחיר מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכוני שוק), דירקטוריון הבנק קבע מסגרת מצומצמת להשקעה בתעודות סל על מניות בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה (אין מסגרת לרכישת מניות בתיק הבנקאי). יתרת ההשקעה במניות ובתעודות סל ליום 30 בספטמבר (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-12.4 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-8.5 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

3.3 סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחן בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה הנחות מחזור פיקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי המינימאלי על פי התרחישים הנ"ל עמד ביום 30 בספטמבר 2016 על 136%.

יחס כיסוי נזילות (LCR)

ביום 28 בספטמבר 2014, במסגרת ההיערכות ליישום באזל III, פירסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio - LCR).

ההוראה נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן, על מנת לענות על צורכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים. לכל הפחות, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה שאינם משועבדים צריך לאפשר לתאגיד הבנקאי לשרוד עד היום ה-30 של תרחיש הקיצון, ובפרק זמן זה ההנחה היא שההנהלה והמפקחים יוכלו לנקוט פעולות מתקנות נאותות, או שניתן יהיה לפרק את התאגיד הבנקאי בצורה מסודרת. בנוסף, תקופה זו מעניקה לבנק המרכזי זמן נוסף לנקוט באמצעים המתבקשים במקרה שאלה ייתפסו כהכרחיים.

יחס כיסוי הנזילות מכיל שני מרכיבים:

- שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) בתנאי קיצון (מונה)
 - סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים (מכנה)
- על פי ההוראה, למעט מצב של לחץ פיננסי (financial stress), ערכו של היחס לא יפחת מ-100%. דהיינו, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ישתווה לכל הפחות לסך תזרים המזומנים היוצא נטו על בסיס שוטף.
- תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס כאמור החל מיום 1 בינואר 2017, אולם תאגיד בנקאי אשר עומד בדרישה ליחס כאמור במועד תחולת ההוראה, ה-1 לאפריל 2015, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.
- הבנק עומד ביחס הנזילות הקבוע בהוראה.

להלן יחס כיסוי נזילות המוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח:

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2016
באחוזים	
403	493
יחס כיסוי נזילות	
100	100
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים. כמו כן הבנק מקפיד לשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש. נכון למועד הדוח יתרת סך פיקדונות הציבור של שלושת קבוצת המפקידים הגדולות עומד על כ- 531 מיליוני ש"ח.

[לפרטים אודות תמהיל פיקדונות הציבור ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.](#)

יחס מימון יציב (NSFR)

בנוסף הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 342. יחס המימון היציב עמד ביום 30 בספטמבר 2016 על 112%.

בנק ישראל טרם קבע מגבלה מחייבת ליחס זה.

[לפרטים נוספים אודות סיכון הנזילות ראה בדוח על הסיכונים המופיע באתר האינטרנט של הבנק.](#)

יחס קצר ארוך

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים והתחייבויות שלו באופן שוטף, על ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה, שעליהם הושתו מגבלות.

המגבלות מתייחסות הן להיקפי גיוס מקסימליים בהסתכלות לטווח של 5 שנים והן לחשיפת הרווח כתוצאה מעליית מחירי גיוס אפשריים (סיכון מרווח).

ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים והתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פרעון מוקדם ומח"מ אפקטיבי של פקדונות עו"ש, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

סיכון המימון

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך הגדלת משקל המקורות ממשקי בית מסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

[לפרטים נוספים אודות פיקדונות הציבור ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.](#)

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנוהל מעקב שוטף אחר עמידתם ביעדים.

[לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכון מימון ואופן ניהול הסיכון ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק.](#)

להלן פרטים אודות מזומנים, פקדונות בנקים וניירות ערך ששועבדו כבטוחות (במליוני ש"ח).

30 בספטמבר 2016			
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן	
2,312.3	23.6	2,335.9	מזומנים ופיקדונות בנקים
1,488.8	265.4	1,754.2	ניירות ערך
30 בספטמבר 2015			
2,212.2	16.3	2,228.5	מזומנים ופיקדונות בנקים
1,149.1	418.6	1,567.7	ניירות ערך
ליום 31 בדצמבר 2015			
2,041.7	30.2	2,071.9	מזומנים ופיקדונות בנקים
1,372.9	406.6	1,779.5	ניירות ערך

[לפרטים נוספים אודות סיכון המימון ראה בדוח על הסיכונים המופיע באתר האינטרנט של הבנק.](#)

3.4 סיכון תפעולי

תיאור הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון כוללת סיכונים משפטיים אך היא איננה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין. הסיכונים התפעוליים גלומים בכל הפעילויות הבנקאיות השונות ומובנים בכל תהליכי העבודה בבנק. הבנק פועל במגוון פעילויות פיננסיות וחשוף לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע. הסיכון התפעולי יוצר השלכות גם על סיכונים אחרים כגון סיכונים אשראי וסיכונים שוק.

ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק ירושלים מושתת על 3 קווי הגנה וכולל תהליך פרו - אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים.

מוקד סיכון הינו סיכונים טכנולוגיים המידע ובהם סיכונים סייבר. הבנק משקיע משאבים רבים בשמירה על איכות, ותפקודן הרציף והתקין של מערכות המידע והמחשוב על ידי קיום תהליכים ונהלים סדורים ונאותים לניהול ובקרה של הסיכונים הנובעים מטכנולוגיות המידע.

בנק ירושלים כארגון פיננסי מהווה מטרה אטרקטיבית למתקפות סייבר, בהתאם לכך מקפיד הבנק על ניהול מערך אבטחת מידע הולם כולל הטמעה של מוצרי אבטחת מידע, ביצוע בקרות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות, קיום מוקד ניטור פעילות חריגה ומתקפות סייבר. בשנת 2016 הצוות העוסק באבטחת מידע בבנק תוגבר והבנק מתמיד בשיפור יכולות ההתגוננות מפני איומי סייבר.

הבנק רוכש מידי שנה ביטוח נושאי משרה ואחריות מקצועית וכן ביטוח נכסים (ביטוח אלמנטארי). החל משלהי 2015 רוכש הבנק גם ביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

[לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכון תפעולי ניהול ראה בעמודים 75-77 בדו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק ודוח על הסיכונים המופיע באתר האינטרנט של הבנק.](#) [לפירוט אודות אירוע מחודש ינואר ראה בביאור 16.1 לדוחות הכספיים.](#)

3.5 סיכונים אחרים

סיכונים משפטיים

הגדרת הסיכון המשפטי הינה - סיכון הנובע מהפוטנציאל להפסד כתוצאה מהפרה של חוקים, תקנות, או הוראות רגולציה, או כתוצאה מזכויות או חובות של הבנק שאינן מבוססות כנדרש; הסיכון חל גם כאשר ישנם חוזים ללא יכולת איכפה, תביעות משפטיות, או שיקול דעת מוטעה, אשר עלולים להקשות על מימוש או לפגוע בזכויות הבנק.

הסיכון המשפטי עלול לנבוע מתשתית משפטית לקיחה או שגויה אשר בהסתמך עליה פעל הבנק, וכן כתוצאה מגורמים חיצוניים אשר אינם תלויים בבנק, כגון: שינוי הוראות חוק, תקנות או הוראות פיקוח שונות או פסיקה תקדימית של ערכאה שיפוטית גבוהה.

הסיכונים המשפטיים הינם חלק ממכלול הסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק. עו"ד שרית ויסטוך, סמנכ"ל והיועצת המשפטית, היא הממונה על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, ונעזרת לשם כך בעובדי המחלקה המשפטית של הבנק. הסיכון המשפטי והרגולטורי מנוהל בבנק בצורה מוסדרת ומובנית, המעוגנת בנהלים ומדיניות כתובים.

לפי מדיניות הבנק ונהליו כל סוגיה משפטית העולה במסגרת ניהול עסקי הבנק מועברת לטיפול המחלקה המשפטית (כל אחד בתחום אחריותו). כל תביעה, הליך משפטי, או איום בתביעה המגיעים אל מי מעובדי הבנק וכל פניה של לקוח לעובד בנק בשאלה משפטית מועברים לטיפול המחלקה המשפטית.

הבנק חשוף לסיכונים אחרים נוספים כגון: המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיים המידע, אבטחת מידע, סיכונים מוניטין, סיכונים הציות, סיכון איכפה פנימית וסיכונים הלבנת הון. למידע נוסף על החשיפה לסיכונים הנ"ל ולאופן ניהולם [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק](#).

3.6 השפעת גורמי הסיכון

בהשוואה לסוף שנת 2015 לא חל שינוי בגורמי הסיכון ובהגדרת חומרתם.

[למידע נוסף ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015 של הבנק](#).

פרק 4 - מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור מס' 1 לדוחות הכספיים.

במהלך התקופה המדווחת לא אירעו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים קריטיים, בהשוואה לשנת 2015, למעט:

1. התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפדיון לאג"ח הזמין למכירה. [לפרטים ראה ביאור 16.3 בדוחות הכספיים.](#)
2. שינוי בשיעור המס כמפורט [בביאור 16.1 לדוחות הכספיים.](#)
3. הפרשה קבוצתית כמפורט [בביאור 1.6.5 לדוחות הכספיים.](#)

4.2 בקרות ונהלים

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה- Sox Act בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה- SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחם.
 - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

פרק 5 - מידע נוסף

5.1 תרומות ופעילות קהילתית

- הבנק תורם מזה שנים רבות למטרות חברתיות שונות במסגרת תקציב הבנק המאושר מראש ובהתאם להחלטות וועדת תרומות של הנהלת הבנק ונהל עבודת הוועדה. בתקופת הדוח לא ניתנו תרומות מעל 50 אלפי ש"ח לגוף יחיד.
 - תרומות הבנק מתמקדות בעיקר בעמותות הפועלות לסיוע, תמיכה ועזרה לאוכלוסיות מוחלשות ונזקקות, כלכלית ופיזית. בין העמותות הללו ניתן למנות עמותות הפועלות לסיוע לילדים ונוער במצוקה, נזקקים כלכלית, בעלי מוגבלויות ועוד. חלק מעמותות אלה, בנוסף לסיוע הישיר הניתן על ידן לאוכלוסיות הללו, פועלות גם לסייע לאותם אנשים ולחלץ אותם ממעגל המצוקה בו הם נמצאים.
 - בשנים האחרונות, נטלו עובדי סניפי הבנק חלק בפעילויות התנדבויות שונות. הבנק מעודד פעילויות אלה בסיוע ובתרומות.
 - בנוסף, רוכש הבנק מתנות מבתי עסק או עמותות המעסיקות אוכלוסיות מוגבלות ונזקקות ומעניק אותן כמתנות לעובדי ומנהלי הבנק ולקוחותיו או תורם אותן לאוכלוסיות נזקקות.
- דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקיו.

גיל סופי
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

17 בנובמבר 2016

הצהרה (certification)

אני, גיל טופז, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר, 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, (כהגדרתם בהראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיל טופז

מנהל כללי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

17 בנובמבר 2016

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר, 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, (כהגדרתם בהראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף
הכספים וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

17 בנובמבר 2016

